

The logo consists of the letters 'IJ' in a white, bold, sans-serif font, centered within a solid blue square.

OPENER

Huisarts in coronatijd
Jeugdland 1.5
Het IJ van Aafke

Juni 2020
Jaargang 15 nr 3
Onafhankelijk magazine
voor Oostelijk Havengebied,
Indische Buurt, IJburg
en Zeeburgereiland

Juni 2020

- 3 Een eigentijds uur U en Buurtdichter
- 4 Huisarts in coronatijd
- 5 In het voetspoor van Nescio en Waasdorp
- 6 Alle bijen hebben het moeilijk
- 8 Column: doe maar gewoon
- 9 Skaten op Zeeburgereiland
- 10 Diploma in crisistijd 1945-2020
- 12 Het IJ van Aafke
- 13 Intussen aan de Oranje-Vrijstaatkade
- 14 Grippandemie 1918
- 18 Kort buurtnieuws
- 19 De weesbootjes van de buurt
- 20 Boekenhoek: wachten als levenskunst
- 22 Jeugdland 1.5
- 23 Oost in cijfers: Corona in G4
- 24 Admiraalzeilen op het IJ
- 25 Buurtdichter
- 26 NT2: een ander universum
- 27 Muziek: Ebonit Saxophone Quartet
- 28 Kunst: Galerie 23
- 29 Recept: sodabrood
- 30 Geheugen van Oost
- 31 Bezorginformatie
- 32 Puzzel

Colofon

Ijopener is het magazine voor alle bewoners van het Oostelijk Havengebied, de Indische Buurt, IJburg en Zeeburgereiland. De redactie bestaat uit vrijwilligers. De meningen van de afzonderlijke auteurs geven niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie weer.

REDACTIELEDEN

Natanja den Boeft, Ruben Cardol, Marcel de Cnock, Eline Crijns, Clarie Duin, Lida Geers, Anna de Haas, Jikke Heermans, Joyce Hes, Tineke Kalk, Arjen Poortman, Joeri Pruys, Lisa Scheerder, Simone Slotboom, Yvonne Schreuder, Joost van der Vaart, Neeltje Wiedemeijer, Corry Zoll, Björn Martens

MEDEWERKERS AAN DIT NUMMER

Kees Hoogeveen, Hannie Raaff, Winny Ros, Josien Vogelaar, Fina van der Weide en Henriëtte Lakmaker

PRODUCTIE

Eindredactie	Jikke Heermans Anna de Haas
Bureauredactie	Arjen Poortman Lisa Scheerder
Coördinatie	Eline Crijns
Vormgeving	Tekst en Techniek (Frits van den Akker en Jolanda Budding)
Drukwerk	Rodi Rotatiedruk, Diemen
Oplage	26.000 ex.

STICHTING IJOPENER BESTUUR

François Claessens (voorzitter), Sjeng Lamers (penningmeester), Betsy Albers (secretaris), Bert Steinmetz (lid), Lisa Scheerder (redactielid)

VOLGENDE EDITIE

Deadline	17 september 2020
Verspreiding	vanaf 9 oktober 2020

FOTO VOORPAGINA

Jeugdland is open: rennen en spelen in de buitenlucht

Foto: Arjen Poortman

CONTACT

E-mail	info@ijopener.nl
Website	www.ijopener.nl
Rekeningnr.	NL51 INGB 0006 6548 54

ADVERTENTIE-ACQUISITIE

advertiser@ijopener.nl.

Zie pagina 31 voor tarieven.

Overige informatie op www.ijopener.nl.

IJOPENER GEMIST?

Bezorgklachten: bezorging@ijopener.nl.

Bestel via dit mailadres een 'Ja Ijopener'-sticker, als u een nee/nee-sticker heeft en toch Ijopener wilt ontvangen. Kijk op pagina 30 voor adressen waar u Ijopener kunt afhalen.

IJOPENER DIGITAAL ONTVANGEN?

U kunt Ijopener ook per mail ontvangen. Meld u aan via nieuwsbrief@ijopener.nl. Vermeld 'Nieuwe abonnee' in het onderwerpsveld, verder kan de mail leeg blijven. Vijfmaal per jaar krijgt u een mail met de pdf van het nummer als bijlage.

COFFEE TAKE AWAY ESPRESSO

Openingstijden:
dinsdag - vrijdag van 9 tot 18 uur
zaterdag van 9 tot 16 uur

Sumatrakade 5 1019 BJ Amsterdam
Tel. 020 - 419 38 55

www.hairspray.nl
info@hairspray.nl

de **P**ianotemmer
stemmen onderhoud reparatie restauratie

HANS KRAMER | +31 (0)6 40 06 69 37 | KNSM LAAN 756E

SINDS 1991 | WWW.PIANOTEMMER.NL

Een eigentijds uur U

TEKST: JOOST VAN DER VAART
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

Wat blijft er hangen van deze tijd als die echt voorbij is? Onze beknotte vrijheid, de dreiging van ziekte en dood, de hunkering naar familie en geliefden? Het thuiswerken, de anderhalve meter? Of de stilte in de stad, het teruggeschroefde levenstempo, de spelende kinderen op straat, de eentonigheid van de eeuwig blikkerende zon en de noordoostenwind die maar bleef waaien?

Iemand attendeerde ons op Martinus Nijhoffs lange gedicht Het uur U waarin het aanvallijk zonovergoten leven van gewone mensen plots verontrustende wendingen krijgt. 'Het was zomerdag. / De doodstille straat lag / te blakeren in de zon. / Een man kwam de hoek om. (...) / Dit meldt het Uur U, / nu gaat het beginnen, nu / verdwijnt de onzekerheid / van de mij gegunde tijd, / nu is het voor alles te laat. / De stilte die dan ontstaat / is een stilte, niet slechts naar de vorm / een stilte voor de storm, / maar een stilte van het soort / waar dingen in worden gehoord / die nog nimmer het oor vernam.'

Wie had kunnen denken dat we in een eigentijds uur U zouden verzeilen? Dat ons leven door het coronavirus en de noodmaatregelen daartegen een verontrustende draai zou krijgen? Dat in onze eigen zorginstelling het Flevohuis tientallen bewoners aan Covid-19 zouden overlijden en veel personeelsleden besmet zouden raken? Wie had kunnen voorzien dat SAIL, zo verbonden met ons Oostelijk Havengebied, geschrapt zou worden en pas over vijf jaar hopelijk weerkeert? Inderdaad: dat alles was nog nimmer vernomen, om het met Nijhoff te zeggen.

En zo waren er meer ongerijmdheden; zaken die we nu misschien voor lief nemen maar die kortgeleden vol ongelooft zouden zijn weg-

gewuifd. Iedere grote crisis legt andere crises bloot, ook morele. De nu noodlijdende reismultinational Booking.com, gevestigd in ons gebied, bleek met een miljardenschuld te zijn gefinancierd. Geen stuiver spaargeld, dan maak je je kwetsbaar. Met dat geleende geld kochten ze eigen aandelen om de koers hoog te houden zodat ze van bonussen verzekerd waren. En Big Pharma bleek al jaren niet meer geïnteresseerd in de ontwikkeling van vaccins omdat dit levensreddende werk hun verdienmodel aantastte. Ongehoord.

Tegelijkertijd ging het leven door. Als je de kraan opendraaide kwam er drinkwater uit, een belangrijke graadmeter voor de ernst van een situatie. Niet overal was het laag tij. Sommige winkels in onze buurten deden prima zaken. En het was opmerkelijk hoe braaf haast iedereen zich voegde naar de eisen van de snel veranderende tijd. Veel ging kapot, veel werd gered - maar de echte rekening moet nog komen.

Wij als buurtblad hebben ons net als u, lezer, moeten aanpassen. De corona is ook in de kolommen van deze IJopener terug te vinden. Het virus heeft ons voortbestaan als magazine er niet makkelijker op gemaakt. Maar ook dit keer zijn we uitgekomen. Er is genoeg te melden en dat doen we dan ook graag. Veel leesplezier, blijf gezond en sterkte met het nieuwe 'normaal'. Laten we het goede van de lockdown proberen te behouden, zoals de winst voor het milieu. Maar laten we, indachtig de woorden van de koning, vooral niet te lang 'normaal' maken wat niet normaal is. ◀

info@ijopener.nl

Overweging bij 4 mei in Coronatijd

Hier zit ik dan
tussen mijn vier muren
niet opgehokt
of in een kast

Maar toch tel ook ik
de uren
en vraag me af
of het nog lang gaat duren
dat ik zoveel niet mag

Hier zit ik dan
niet van mijn waardigheid
als mens ontdaan
of bang gedeporteerd te worden
Wel angstig voor de
groeien onzekerheid
van dit bestaan
voor de teloorgang
van onze zo vertrouwde orde

Hier zit ik dan
niet vogelvrij
of rechteloos
slechts gekooid
en hoop
mezelf innerlijk te bevrijden

Van die adembenemende angst
voor lijden
en de dood.

JOYCE HES

Allard Honig in de vieze praktijk

Huisarts in coronatijd

Ijopener magazine maakt zich op voor een opengaan- de stad. Een Amsterdam Oost waarin weer geleefd wordt, maar waar een om- helzing in het Flevopark nog lang op zich laat wachten. We spraken met huisarts Allard Honig over het ver- loop van de coronacrisis en de impact op de reguliere gezondheidszorg binnen de huisartsenpraktijk.

TEKST: RUBEN CARDOL
FOTO: HUISARTSENPRAKTIJK ZEEBURG

op te nemen. Het bleek naderhand een hartin- farct te zijn. Dat is gevaarlijk, als mensen zorg mijden die ze wel echt nodig hebben.'

Ook eenzaamheid ziet Allard als een gevaar. 'Mijn assistente heeft contact opgenomen met alle mensen van boven de zeventig. Om een vinger aan de pols te houden, maar ook om in kaart te brengen of mensen klachten heb- ben die niet zijn gemeld.' De mensen met een klein sociaal netwerk, die niet meer naar hun biljartclub of buurthuis kunnen, worden het hardst getroffen. 'Ik denk dat het nu misschien even niet anders kan. Maar voor deze groep is het fijn als er perspectief komt. Een moment waarop ze hun kinderen weer gewoon kunnen ontvangen.'

Huisartsenpraktijk Zeeburg aan de Insu- lindeweg huist de praktijken van huis- artsen Reuvekamp, Khoe, Scheeve en Honig. Elk hebben ze een eigen personeels- en patiëntenbestand, maar in geval van ziekte nemen de artsen voor elkaar waar.

Allard vertelt dat ook huisartsen overvallen werden door de snelheid waarmee de lock- down op 16 maart plots een feit was. 'Huisart- sen hebben daar geen briefing over gehad. We moesten zelf bepalen wat de lockdown in de praktijk zou betekenen voor werk en patiën- ten. We hadden natuurlijk wel maatregelen genomen om ons voor te bereiden op een uit- braak in Nederland. We konden makkelijk aan beschermende middelen zoals mondkapjes komen, maar een duidelijke centrale richtlijn over het gebruik ervan ontbrak.'

Oud samenwerkingsverband met nieuwe betekenis

De ochtend na de toespraak van Mark Rutte kwamen alle verpleegkundigen, huisartsen en assistenten om half acht samen om te bespre- ken hoe praktijk Zeeburg moest worden aan- gepast aan de nieuwe realiteit. In overleg met acht andere huisartsenpraktijken uit de In- dische Buurt werd besloten een zogenoemde vieze praktijk op te zetten. Een huisartsenpost speciaal voor patiënten met coronagerela- teerde klachten. Het pand aan de Halmahei- rastraat bleek geschikt. 'Die praktijk konden we helemaal afsluiten van de rest met tussen- deuren en een soort sluis. Hier werden alle pa-

tiënten uit de Indische Buurt met coronaklach- ten ontvangen.'

De huisartsen uit de Indische Buurt zijn ver- enigd in een huisartsengroep (hagro), een samenwerkingsverband dat in normale tij- den gebruikt wordt voor informatie-uitwis- seling en gezamenlijke scholing. 'In crisistijd blijkt zo'n verband, dat door het ontstaan van groepspraktijken aan relevantie had verloren, dan opeens heel waardevol. Echt samenwer- ken is er nu pas van gekomen. Beschermende middelen hebben we zelf moeten inkopen en ook de logistiek hebben we zelf opgezet. Je moet roeien met de riemen die je hebt. Geza- menlijk werden er protocollen opgesteld. Al- les wat in de vieze praktijk wordt aangeraakt, wordt na bezoek van een patiënt met alcohol afgenomen. En de patiënten werden in strikt gescheiden time slots ontvangen door één arts en één assistent gekleed in beschermende pak- ken.'

Naar het nieuwe normaal

Inmiddels neemt het aantal nieuwe corona- besmettingen in Amsterdam af en is de co- ronapraktijk opgeheven. Allard legt uit dat het belangrijk is weer terug te keren naar een genormaliseerde situatie, omdat de lockdown zijn eigen gezondheidsrisico's creëert. 'In het begin durfden veel mensen niet te komen, omdat ze de huisartsenpraktijk als risicogebied zagen. Ik ben bijvoorbeeld gebeld door een man die last had van pijn op de borst, maar die vanwege het virus besloot pas later contact

MAKELAAR
VOOR EEN UUR

**Dezelfde service,
duizenden euro's goedkoper**

Na 3 jaar succesvol in Utrecht is Makelaar voor een Uur nu ook in Amsterdam.

Persoonlijke service is waar wij voor staan en dát tegen een eerlijke prijs. Bij ons kun je jouw huis al verkopen vanaf € 1.750,00.

Stop dus met teveel betalen en maak kennis met Franca den Bieman. Zij adviseert je graag bij de succesvolle verkoop van je woning.

06 - 15027762 | franca@makelaarvooreenuur.nl
www.makelaarvooreenuur.nl

Amsterdam Oost verbindt de schrijvers Nescio en Joop Waasdorp, die weleens met elkaar worden vergeleken. Beiden beschrijven in hun werk tochtjes die de moeite waard zijn om te lopen. De IJopener volgt hun sporen.

TEKST: JOOST VAN DER VAART
FOTO'S: ARJEN POORTMAN

Uitzicht vanaf Diemerzeedijk richting Buiten-IJ (niet zichtbaar)

In het voetspoor van Nescio en Waasdorp

De bekende schrijver Nescio (1882-1961) hield veel van Amsterdam. Maar bovenal was hij een echte Ooster. Hij woonde lang in het Linnaeushof in de Watergraafsmeer. En hij maakte graag tochten verder oostwaarts. Naar het Buiten-IJ bijvoorbeeld, om naar 'de rooie daken' van Durgerdam te kijken en naar wat hij hardnekkig de Zuiderzee bleef noemen. In zijn kleine oeuvre (*De uitvreter*, *Titaantjes*, *Dichtertje*, *Mene Tekel* en het latere *Natuurdagboek*) valt op dat hij regelmatig aan het eind van de Zeeburgerdijk te vinden was. Kennelijk trokken juist daar het water en het uitzicht hem aan. Nescio (pseudoniem van J.H.F. Grönloh; zijn schrijversnaam betekent 'ik weet [het] niet') was een verfijnd en ontwikkeld mens. Heel anders dan zijn latere evenknie, een man met net zo'n klein verzameld werk, een schrijver die als 'de Nescio van de have-nots' de literaire geschiedenis inging: Joop Waasdorp (1917-1988). Ook hij trok naar het Buiten-IJ en kruiste dan denkbeeldig Nescio's pad, getuige zijn ongepolijste verhalenbundel *Welkom in Zee!*.

De IJopener gaat in hun voetspoor op zoek naar wat over is van het landschap en het water dat beide Nescio's beschrijven, de verfijnde (de echte) en de rauwe (Waasdorp). Daarbij gebruiken we de site topotijdreis.nl, waarmee je tweehonderd jaar topografische kaarten kunt oproepen.

In de vorige IJopener haalden we Nescio's verhaal *Buiten-IJ* aan. De hoofdpersonen liepen over de Zeeburgerdijk langs het Joodse kerkhof. We pakken de draad daar op: 'Als we ons omkeerden, zagen we de zon in 't Spuikanaal schijnen. (...) Toen wij aan 't eind van de [Zeeburger]dijk kwamen en de Zuiderzee voor ons zagen, toen werd ook Hoyer stil. (...) In 't noorden, achter de strekdam, was 't Buiten-IJ krijtwit.' De wandelaars zien een tjalk met 'de

schoot over bakboord'. En daarachter 'Durgerdam met z'n kleine huisjes aan de dijk.'

Op een topografische kaart uit 1914 (toen Nescio dit schreef) kun je zien hoe exact de auteur is. Zeeburgerdijk, Spuikanaal, de strekdam in het Buiten-IJ, Durgerdam: alles staat erop en je kunt je voorstellen hoe mooi het uitzicht vanaf de Zeeburgerdijk moet zijn geweest. Dat is nu anders. De dijk heeft een fraai staartje bij Herberg Zeeburg, het oudste pand van de Indische Buurt. Daarmee houdt het wel op. Wat volgt is het Amsterdam-Rijnkanaal zonder blik op het Buiten-IJ. Maar als je het kanaal oversteekt en de kruin van de Diemerzeedijk oploopt, dan krijg je ondanks bomen, snelwegen en hoogspanningsmasten toch een beetje de sensatie van Nescio's panorama. Verderop aan de dijk ligt het Gemeenlandshuis, gebouwd in 1727. Een gevelsteen meldt: Hic de freti batavi/ furore arcendo/ agris tuendis agitur. (Hier beraadslaagt men over het beschermen der landerijen door het temmen van de Bataafse Zee).

Op deze plek hadden Nescio en Joop Waasdorp elkaar kunnen treffen. Want in het titelverhaal van *Welkom in Zee!* geeft Waasdorp een belevenis weer die hier plaatsvindt, met de ik-figuur en zijn vader in de hoofdrol. Ze gaan een zomeravond zeilen in de wrakke sloep van een groenteboer. Dit scheepje, de Albatros, ligt aan het Nieuwe Diep 'in de nabijheid van een groot huis, in rustieke stijl gebouwd, op een dijk. De gevel droeg letters in zwart (...) Er stond: Hic de freti batavi, maar de meeste mensen wisten niet wat die woorden betekenden (ikzelf ook niet) en zeiden om van alles af te zijn: Hier vreet men Batavieren.'

Waasdorps relaas samengevat: de zeiltocht verloopt rampzalig. Er steekt een onweersstorm op en de Albatros en haar bemanning worden op de Diemerzeedijk geworpen. De jongen en zijn vader weten het vege lijf te red-

den door 'in de grote achtertuin van de batavierenvreter' te klauteren. Vandaar spoeden ze zich kletsnat naar huis. 'Langs het oude Joodse kerkhof [aan de Zeeburgerdijk] was het bezaaid met takken en stronken.' Daar komen ze de moeder en echtgenote tegen, die niet is meegegaan maar het tochtje wel heeft 'afgebeeld' bij de groenteboer. Haar man brult: 'Godver, godver, godverdomme! Hoe vaak heb ik je niet gezegd dat we door die stinkerd naar de rasmodee gaan!'

Een heel andere toon dan die van Nescio. En toch lijken ze in hun werk en streekgebonden voorkeuren op elkaar. Waasdorp en Nescio. Het land en water dat zij zagen is sterk veranderd. Maar nog steeds kun je hun routes volgen en met hun verhalen in de hand veel moois zien en beleven. <

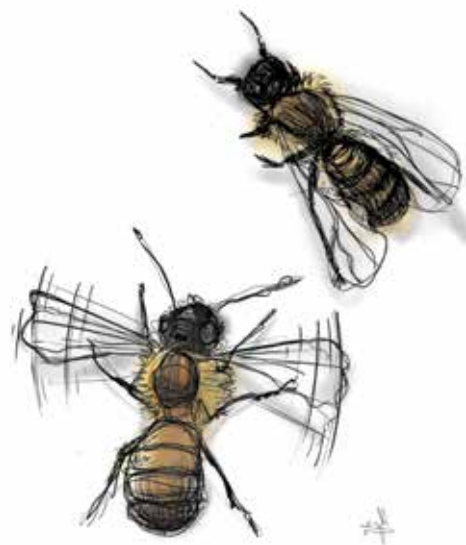

Gevelsteen Gemeenlandshuis: 'Hier vreet men Batavieren'

Alle bijen hebben het moeilijk

In Nederland leven, of leefden, ruim driehonderd bijensoorten. Vele heeft u nooit gezien, want zeker dertig soorten zijn inmiddels verdwenen en meer dan de helft van de rest is bedreigd. De gewone honingbij komt het meeste voor. Anders dan u misschien zou denken, gaat het met de bijen niet slecht in de stedelijke omgeving.

TEKST: LIDA GEERS
FOTO'S: ARJEN POORTMAN EN LIDA GEERS
TEKENING: AFRA BARENTZ

In het weekend van 18 en 19 april is er in Nederland voor de derde keer een landelijke bijentelling gehouden. Na drie jaar kunnen nog geen echte conclusies worden getrokken. Daarvoor moet er vijf jaar op rij geteld worden. In totaal hebben er 10.539 mensen meegedaan. In Amsterdam waren dat er 110. In het verspreidingsgebied van de IJopener zeven, waarvan vier in het Oostelijk Havengebied en drie in de Indische Buurt. In totaal zijn er in heel Nederland 136.027 bijen geteld. De gedomesticeerde honingbij staat op een royale eerste plaats met 54.530, gevolgd door de Rosse Metselbij, een wilde bij, met 20.329. De Sachembij, ook een wilde bij, staat op de derde plaats met 13.502. Op de tiende plaats eindigt de tuinhommel met 5218. De hommels waren dit jaar dus niet royaal vertegenwoordigd. De reden is waarschijnlijk het mooie voorjaarsweer, waardoor de hommelskoninginnen, alleen zij overwinteren, ondergronds al aan het nestelen zijn. De honingbij doet het zo goed doordat ook in de stad veel hobby-imkers kasten hebben staan. De Rosse Metselbij pro-

fiteert waarschijnlijk van de vele bijenhôtels in de tuintjes en op de balkons en van de bijenplanten die de afgelopen jaren zijn geplant.

Bijenhôtel op het zuiden

Wilde bijen en honingbijen zijn totaal verschillend van elkaar en leven ook heel anders. Van de wilde bijen, waar ook de hommels bij hoort, leeft driekwart alleen oftewel solitair. Bij veel wilde bijensoorten verloopt het leven van een vrouwtje na de paring in eenzaamheid. Zij gaat op zoek naar een plek om een nest te bouwen. Dat kan zijn in kevergangen in oude bomen, in weidepalen, graspollen en holle plantestengels. In een bebouwde omgeving maken zij graag gebruik van de bijenhôtels. Andere, waaronder hommels, graven hun nest in de grond. Altijd op een droge plek in het zonnetje. De meeste bijen nestelen in de buurt van hun geboorteplek. De vrouwtjes graven een gang, soms met zijgangen. Meestal doen ze dat alleen. Sommige soorten doen dat wel gezamenlijk, maar toch ieder apart. Bijenhôtels worden alleen bezocht als het hotel met de ingang op

het zuiden hangt en er geen planten (vocht) overheen hangen. Bij voorkeur met bloemen in de directe omgeving.

Kort leven beschoren

In hun nest bouwen de vrouwtjes broedcellen, waarin voedsel voor de larven wordt opgeslagen. Dat bestaat uit stuifmeel en nectar. Daarbovenop leggen ze één eitje. Dat kan een bevrucht eitje zijn, dan wordt het een vrouwtje, of onbevrucht, dan wordt het een dar (mannetje). De broedcel wordt vervolgens afgesloten. In de nesten zijn meerdere broedcellen, waarin per cel altijd maar één eitje ligt. Daarna verlaat de moeder het nest en laat haar 'kinderen in spe' aan hun lot over.

Als ze pech heeft, is er voordat de broedcel werd gesloten een koekoeksbij langs geweest, die haar eitje erbij heeft gelegd. De larve van de koekoeksbij komt eerder uit, doodt de oorspronkelijke bewoner en doet zich vervolgens te goed aan het opgeslagen voedsel. Maar dat komt het vrouwtje nooit te weten. Zij gaat als het nest klaar is op zoek naar een andere plek

Een deel van het grasveld in het Flevopark is niet gemaaid. Resultaat: een uitbundig veld met wilde bloemen

om een nieuw nest te bouwen en de hele procedure begint opnieuw. Na een aantal nesten gebouwd te hebben, sterft het vrouwtje, bij sommige soorten al na een paar weken. Haar energie is op en haar vleugels zijn versleten. De tijd dat een bij actief is wordt vliegtijd genoemd. Hoe lang die is, verschilt per bij en de verschillen kunnen groot zijn. Er zijn bijen die alleen in het voorjaar actief zijn, andere alleen in de zomer. Bij de meeste bijen zie je in het voorjaar in eerste instantie veel vrouwtjes, dat zijn de bijen die als prepop hebben overwinterd. Zij zijn dus nog van de vorige zomer en zorgen voor een nieuwe generatie.

Paardenbloem favoriet

Bijen en bloemen zijn van elkaar afhankelijk. De bloemen maken het voedsel voor de bijen, de bijen zorgen voor de voortplanting van

kommer te bestuiven. Net zoals bij de zaadteelt voor bijvoorbeeld kool, sla, peen en ui. Wilde bijen, zweefvliegen, hommels en vlinders hebben een kleinere rol in de bestuiving bij land- en tuinbouw. Zij spelen vooral een rol in het behoud van de biodiversiteit. Zo'n tachtig procent van de planten, bomen en struiken wordt door hen bestoven.

De bijen brengen het stuifmeel en de nectar direct naar het nest en daarom is het belangrijk dat de bloemen dichtbij het nest te vinden zijn. Voor de kleine soorten moeten de bloemen toch wel binnen de 150 meter staan en dan moeten ze nog altijd flinkwat heen en weer vliegen. De grotere kunnen driehonderd meter overbruggen en een nog grotere, zoals een hommelm, vliegt enkele honderden meters tot enkele kilometers.

Jammer genoeg zijn er steeds minder bloe-

men in de natuur te vinden, waardoor het niet goed gaat met de bijen. De bermen worden te vaak en te vroeg gemaaid, de weiden bestaan uit raaigras zonder bloemen, er worden veel pesticiden gebruikt en veel mensen in de stad prefereren design tegeltuintjes met veel bamboe en gemak in onderhoud. Wilt u weten hoe u iets kunt betekenen voor de bijen? Kijk dan op de site van de Bijenclub. Daar vindt u een bloemen kalender die aangeeft welke bloemen in welke maanden het best voor de bijen zijn. Hun favoriete bloem is en blijft de paardenbloem. Misschien een bak paardenbloemen op het balkon? <

In het oktobernummer besteden we aandacht aan de honingbij.

Informatie: bijenclub.com

Bijenhotel

Twee tuinhommels op zoek naar voedsel

Moshommel aan het foerageren

de bloemen. De afhankelijkheid van de bijen van de bloemen is groot, omdat zij geen ander voedsel gebruiken dan stuifmeel en nectar. Stuifmeel bevat eiwitten voor de larven en nectar bevat energie voor zowel de larven als de volwassen dieren zelf.

Bijen zijn belangrijk voor het ecosysteem. Veel planten dragen pas vrucht nadat insecten het stuifmeel van de ene naar de andere bloem hebben overgebracht. Vooral honingbijen en hommels leveren met hun bestuiving een belangrijke bijdrage aan de teelt van hard- en zachtfruit. Ook in de kas worden regelmatig hommels ingezet om kasgroenten, zoals tomaten, aubergines, paprika en kom-

Een uitvaart die bij u past,
met veel respect voor allen.

Funeral Quest
uitvaartbegeleiding

Anne-Marie Boogaarts
06 81 81 84 69 (24/7)
anne-marie@funeralquest.nl
www.funeralquest.nl

HAAS
& Popi

Restaurant
Lunch Borrel Diner
Woensdag tm zondag open
Beschikbaar voor verhuur

verhuur@haasenpopi.nl

f @haasenpopi
Pampuslaan 501, strand IJburg

AMSTERDAM PRINT SERVICE

THE PHOTO FACTORY

professionals in print

Vader wordt superblij deze Vaderdag

Met de mooiste tekening, foto of leuke tekst is jouw superkado in 2 dagen klaar!

U vindt ons vlak bij winkelcentrum Brazilië, bereikbaar met tram 26, gratis parkeren onder de AH. C. van Eesterenlaan 15, Amsterdam, 020 - 419 7200 www.thephotofactory.nl, winkel@thephotofactory.nl

compaan counseling
een persoonlijke aanpak

Praktijk voor stressbehandeling en psychosociale therapie

- coachen en counsellen met mindfulness
- lichaamsgerichte therapie
- focussen
- homospecifieke hulpverlening

www.stressbehandelingamsterdam.nl
info@stressbehandelingamsterdam.nl

Hélène van Bijnen
JF van Hengelstraat 30
1019 DC Amsterdam
06-40556196

Doe maar gewoon

TEKST: SIMONE SLOTBOOM
FOTO: MARCEL DE CNOCK

Het nieuwe normaal. Je hoort het overal. Een mooi allitererende paradox. Die zelfs al normaal klinkt. Met het nieuwe normaal heeft ook onze taal een nieuwe impuls gekregen. Nieuwe woorden, nieuwe uitdrukkingen. Uitdrukkingen van een nieuwe ervaring, een nieuwe tijd. Een nieuw normaal. 'Het nieuwe normaal' is er een van. Al is het nieuwe normaal voor iedereen anders. Net als het oude normaal. Sommige mensen zitten écht binnen. Binnen binnen dus. Niet buiten. Constant binnen. In lockdown. Dus niet af en toe toch even naar buiten. 'Lockdown' is er ook een, geleend uit het Engels. Dat is overigens allang normaal. Lenen uit het Engels. Ik doe het zelf ook veel en graag. Daar is niets nieuws aan. Soms klinkt het fijn, is het korter of is het al een householdname in die taal, en yep (lees: ja) dat is er ook een voorbeeld van. Een householdname is een begrip. Iets dat zo bekend is, dat iedereen het kent. En als iedereen het al kent in het Engels, dan is vertalen misplaatst. Of eigenlijk: te laat. Mosterd na de maaltijd.

Meestal vindt zo'n woord zijn weg naar de Dikke Van Dale en krijgt als leenwoord een officieel plekje in de Nederlandse taal. Al is dit voor taalpuristen nooit prettig, of normaal, zelfs geen nieuw normaal. Meer een gruwel. Maar voor de meerderheid geldt: waar je mee omgaat, word je mee besmet. Dat geldt voor alles, van taal en gewoonte tot virus aan toe. Ook het woord lockdown verspreidt zich razendsnel. Al is onze lockdown geen normale. Wij hebben een intelligente lockdown. Prachtige uitdrukking, niet? Een mooie mix. Half Engels, half Nederlands. De ene helft compenseert door de positieve connotatie de negatieve van de ander. Alles op slot, is wat lockdown eigenlijk betekent. Niets erin, niets eruit. En dan niet in de variant van: niets in je auto achterlaten, zodat er niets te stelen valt. Nee, het nieuwe normaal gaat niet over spullen. Het gaat over mensen. Niemand eruit, en niemand erin. Alleen zijn. Afgezonderd. Dat is het nieuwe normaal. Sommigen zitten in groepsverband in de cel, met luchtmomenten of taakmomenten. Anderen komen er nooit uit. Die zitten in de isoleercel in plaats van de gewone.

Sommigen hebben schijt. Die doen wat ze willen. Die ontsnappen uit de vrijwillige gevangenis. Dat is ook het intelligente ervan: iedereen bepaalt zelf. Net als bij het oude normaal. Iedereen

maakt zelf uit wat hij – of zij – doet, of hij de regels volgt of niet. En sommigen kiezen voor niet. Zulke mensen heb je altijd. En die komen zichzelf uiteindelijk tegen. In deze tijd meestal letterlijk: andere mensen die ook schijt hebben. De kans dat ze elkaar besmetten is groot. Maar vervolgens ook anderen. En dat is niet erg nadenkend, in elke zin van het woord. Vandaar ook de keuze voor 'intelligente' als bijvoeglijk naamwoord. Zodat wie zich niet aan de regels houdt, automatisch niet intelligent is. Dom dus. En wie wil er nu dom zijn? Vette kans dat mensen braaf de regels volgen. Vrijwillig. Tevreden in het besef dat ze bij het verstandige deel van de maatschappij horen. Al is het niet waterdicht. Er zijn ook mensen die het juist dom vinden om mee te gaan in het nieuwe normaal. Die wantrouwen het. Of willen geen kuddedier zijn. Zij zijn recalcitrant in plaats van braaf. En gaan de straat op. Uit protest. Al is het eigenlijk volgzaam recalcitrantie: in navolging van protesten in Amerika.

Sommige protestanten roepen dat het virus een hoax is. En ja, alweer een leenwoord. In gewoon Nederlands: een poets, een truc, oplichterij. De meest gebruikte vertaling is een broodje-aapverhaal: iets wat niet waar is, maar echt lijkt. Waar niet al te intelligente mensen bijna standaard intuïtief. De lockdown is in hun visie dus juist voor domme mensen die zichzelf vrijwillig hun vrijheid ontzeggen, als marionetten aan de touwtjes van een onzichtbare manipulator. Dat de intensive care vol ligt met zieke mensen, houdt hen niet van de straat. Geen lockdown voor hen. Of een anderhalvemetermaatschappij. Zij hebben het (zon)licht gezien. Er is geen virus. Het is een samenzwering. Of ze menen dat het virus expres gepland is in de maatschappij. Om ons binnen te houden. Of ze geloven dat het nieuwe 5G-netwerk de oorzaak is. En dan zijn er nog gewone egoïsten, met

of zonder smoes of goed verhaal. Die doen wat ze zelf willen. Wat goed voor hen voelt. De 'na mij de zondvloed'-types. In zoverre is er niets nieuws onder de zon. Het gewone normaal blijft ook 'gewoon' van kracht. Wel 'nieuws' is dat iedereen iets meer

van de zon kan zien. Mits je symptoomvrij bent. De gesloten deur gaat op een kier. Met de waarschuwing vooral intelligent te blijven: doe maar nieuw normaal, dat is al gek genoeg. ◀

Skatepark Zeeburgereiland open op 20 juni

Eindelijk is het zover: het skatepark op Zeeburgereiland wordt 20 juni officieel geopend. Bij ons gesprek op 6 mei was nog onduidelijk hoe die opening er uit gaat zien, maar volgens Stan Postmus, geestelijk vader van het skatepark, geópend wordt er. Hij kan niet wachten er zelf ook te gaan skaten.

TEKST: LIDA GEERS
FOTO: ARJEN POORTMAN

Stan Postmus, de skateman

Voorafgaand aan de bouw van het skatepark was er een langdurig voortraject met de gemeente Amsterdam. Niet helemaal onlogisch volgens Stan, omdat Amsterdam iets dergelijks nooit eerder had gedaan. Maar er bleken nogal wat managers aan te pas te komen voordat alles rond was. Stan: 'Iedereen vond het een heel leuk en fantastisch idee. Ik heb me wel eens afgevraagd of dit enthousiasme het voortraject heeft versneld. Eén ding was voor iedereen wel duidelijk: de contracten met de bouwer van het skatepark en die van het omliggende park moesten worden gesplitst om te voorkomen dat de 'kleine' skateparkbouwer zou worden ondergesneeuwd. Het was een hele klus om dat goed voor elkaar te krijgen.' De ene aannemer heeft de fundering en het park rondom het skatepark aangelegd, de andere alleen het betonnen skatepark. Voor de fundering zijn 182 palen negentien meter de grond in gegaan. Daar waren grote specialistische machines voor nodig. Om de geluids-overlast zoveel mogelijk te beperken zijn de palen namelijk de grond ingedraaid, in plaats van geheid.

Ook voor gevorderden

Inmiddels is het skatepark zo goed als klaar. Het wordt onderdeel van een groot openbaar sportpark op het binnenterrein van de Sportheldenbuurt, dat een oppervlakte heeft van drie voetbalvelden. Die waren daar eerst gepland maar gingen niet door. Het skatepark is drieduizend vierkante meter en tot op heden het grootste park van beton dat in Nederland gemaakt is. Stan heeft zich tijdens de bouw alleen beziggehouden met de skate-technische zaken en zich ingezet voor de gescheiden contracten.

Het skatepark, waarop skateboarders, inline skaters en BMX fietsen welkom zijn – 'dus geen brommers!' – is zo ontworpen dat het geschikt is voor beginners maar ook, en dat is heel bijzonder, voor gevorderden. Stan: 'Voor gevorderden zijn er niet zo heel veel banen te vinden. Dus je kunt je voorstellen dat die staan te trappelen om de baan op te mogen. Het park begint op maaiveldhoogte. Het hoogste gedeelte is drieënhalve meter hoog. Als je daar voor het eerst op staat, is het wel even slikken. Maar dat is maar even hoor, de uitdaging is groot. Ik verwacht dat beginners ook de gevorderde onderdelen zullen willen uitproberen, want dat kan in het begin juist prettig zijn. Je hebt in de diepe delen een heel lang stuk om in te rijden voordat je bij de bovenkant komt. In tegenstelling tot de lagere banen, waar je vrij snel weer bovenop de rand staat en je opnieuw moet beslissen wat je gaat doen.'

Wat de veiligheid betreft is Stan duidelijk. 'Ook bij de gevorderde onderdelen is goed nagedacht over hoe deze zo veilig mogelijk kunnen worden gebruikt. Zelfs bij de hoogste, of diepste baan, het is maar hoe je het bekijkt, is het voor ambulancepersoneel mogelijk om bij een slachtoffer te komen. Hopelijk komt dit niet al te vaak voor. Maar eerlijk is eerlijk, iedereen belandt wel eens naast zijn skateboard. Vallen is nu eenmaal onlosmakelijk verbonden aan dit soort sporten.'

Kunst voor de buurt

Een bijzonderheid van de baan is ook de versiering met prachtige Delfts blauwe tegeltjes. De gemeente heeft een apart 'potje' om kunst in de buurt mogelijk te maken. De tegels zijn aan het project toegevoegd als kunst voor in de Sportheldenbuurt. Het ontwerp is van Iris

Roskam. Zij is onder andere bekend van de 'Horn of Plenty', te zien in de Markthal in Rotterdam, die zij samen met Arno Coenen heeft ontworpen. Ook werkte ze mee aan de Beurspassage van het Damrak naar de Nieuwendijk, een doorgang waar je je in een sprookjestuin waant. Het uitgangspunt daar was de 'oersoep' uit de Amsterdamse grachten. Het sportpark in wording rond het skatepark vordert gestaag. Er wordt op dit moment hard gewerkt aan de beplanting en ook de speeltuin krijgt vorm. Hopelijk is dat allemaal ook op tijd klaar voor de opening. Skaten doet Stan nu vaak op de skatebaan van het Eerste Marxplantsoen, maar ook regelmatig in andere steden. Op dit moment heeft hij het heel druk met skatepark-projecten, maar kan naar eigen zeggen niet wachten tot hij het skatepark goed in gebruik kan nemen. <

Informatie: www.concretematters.nl

DIERENKLINIEK Java-eiland
HAVENS

Openingstijden
ma. | di. | vr. 09.00 - 19.00 uur
wo. 13.00 - 19.00 uur
do. 09.00 - 17.00 uur

Behandeling volgens afspraak
tel. (020) 41 93 583

Sumatrakade 377 - 379 | 1019 PM Amsterdam

1945-2020, diploma

Op 24 maart, middenin de coronacrisis, werd duidelijk dat mijn zoon Senne op basis van cijfers en prestaties zijn havo-diploma zou krijgen. Toen ik mijn moeder (Dini) belde met dit heugelijke nieuws, vertelde zij het opmerkelijke verhaal over haar mulo-diploma. Precies 75 jaar geleden ontving ze dit zonder centraal eindexamen. Zij zat in quarantaine met de zeer besmettelijke bacteriële infectie difterie, die wordt overgedragen via hoesten, niezen en aanraken. Deze curieuze parallellen waren de aanleiding voor onderstaand FaceTime-gesprek.

TEKST EN FOTO'S: NATANJA DEN BOEFT

Hoe hoorde Dini dat ze destijds geen examen hoefde te doen? Ze vertelt: 'Wij gingen in het laatste oorlogsjaar geleidelijk aan minder naar school. Het was allemaal heel onzeker, de scholen waren gevorderd door de Duitsers, die sporadisch toegang gaven tot de lokalen. Van januari tot april 1945 was dat nog af en toe eens een week en vanaf april helemaal niet meer. Met onze onderduiker, Wim Meijer, sprak ik graag Engels, zo hield ik mijn favoriete vak nog een beetje bij. In april kreeg ik ook difterie. Dat was heel akelig, hoge koorts en ik kon nauwelijks slikken. Alleen moeder mocht op mijn kamer komen met eten en om me gezelschap te houden. Op een gegeven moment zei mijn broer Piet: "Nu is het genoeg", en kwam op mijn kamer om voor te lezen en te kletsen. Maar of ik een brief kreeg of dat er

niemand van school langskwam om te laten weten dat ik een diploma kreeg, weet ik eerlijk gezegd niet meer.'

Dat moet ongeveer zijn samengevallen met de bevrijding. Wat herinner je je daarvan?

'De tanks reden niet door onze straat, dus ik heb niets gezien, en hoorde alles via de radio en de verhalen van mijn broers en zussen. Ik herinner me wel de biscuits uit de voedseldroppings. En het eerste ijsje! Een soort soft-ijs van Arabische gom met kleurstof.'

Senne: 'Dat is wel vergelijkbaar met nu. We worden ineens blij om dingen als ze er niet zijn. Iets kleins als een ijsje is een hele overwinning na lange tijd zonder. Nu is dat iets als een knuffel van een vriend.'

Dini: 'Of met je vrienden op een terras zitten of met je tentje op stap gaan.'

Senne: 'Ja! Willem-Alexander vergeleek in zijn

4 mei speech ook 1945 met nu. "We hebben allemaal een deel van onze vrijheid moeten inleveren. We maken die keus zelf voor gezondheid en leven. In de oorlog werd die keus voor ons gemaakt door een bezetter met een ideologie zonder genade." We hebben nu een soort onzichtbare vijand, een onzichtbare oorlog tegen een vijand waar je niks tegen kunt doen.'

Dini: 'Toen was verzet heel belangrijk.'

Senne: 'Samen ergens tegen gaan staan, dat kunnen we nu niet. We zijn gek genoeg samen door thuis te blijven. Ik las wel over mensen in de VS die demonstreren tegen het virus, dat is natuurlijk absurd. Dus je krijgt een soort survival of the smartest.'

Dini: 'Een tijdje na 5 mei mocht ik weer naar buiten, naar de stad (Delft). Mijn zus Wil moest mee van moeder. Ik stond te popelen, maar Wil – liggend op de bank – zei: "Nu niet hoor, ik kan eindelijk naar Beethoven luisteren".'

in crisistijd

(Wil was kort daarvoor naar huis teruggekomen uit Dachau, waar zij zat vanwege haar rol in het verzet. Anno 2020 is Wil 101 jaar oud en een van de laatste overlevenden uit dat kamp.)

En je diploma?

'We zijn nog wel op school geweest, want een van de leraren liet ons triomfantelijk zijn tas zien. "Kijk eens hier, in die tas die jullie dagelijks zagen, vervoerde ik krantjes en berichten voor het verzet en bonboekjes!" Waarschijnlijk kreeg ik toen ook mijn diploma. Kijk, ik heb het nog.'

En jij, Senne, hoe was het toen je hoorde dat het centraal schriftelijk eindexamen verviel?

'Nou, ik hoorde het van jullie bij het ontbijt. En ineens was de berg die ik zes jaar voor me heb gehad weg en was ik in een weiland. Het voorbereiden voor herkansingen en het plannen voor het examen, dat was allemaal ineens weg. We keken nog in Magister, maar ik kon echt niet meer zakken. Dat voelde heel bizar.'

'Was je teleurgesteld?', vraagt Dini hem. Senne: 'Nee. Ik heb niks om teleurgesteld over te zijn, ik heb gewoon een diploma. Dat heeft niet iedereen.' Dini: 'En ga je dat ook vieren?' Senne: 'Ik denk het niet. Deze crisis kan wel tot het nieuwe schooljaar duren, en dan zal school ons niet terughalen voor een feest. Misschien komt er een online uitreiking, of iets met alleen je eigen ouders. En als het

kan, bedenken we wel iets met vrienden. Een echt feest zit er voorlopig niet in, net als vakantie of festivals. Met vrienden spreek ik nu vooral online af. We kletsen, luisteren muziek, gamen of doen spellen met de camera. Online weerwolven, best oké.'

Dini, jij was pas veertien. Hoe ging het verder?

'Gek genoeg vroeg niemand "Wat wil je?". Meisjes gaan trouwen, dus die hoeven niet

ding verpleegkunde.'

En jij, Senne, hoe nu verder?

'Eerst een tussenjaar, werken en een portfolio opbouwen om hopelijk naar de Hoge School voor de Kunsten in Utrecht te gaan.'

Tot slot: vinden jullie iets moeilijk aan de quarantaine?

Senne: 'Niks, ik heb het gewoon relatief goed. Je komt in een soort ritme – wat je doet, wat je aanraakt, hoeveel afstand je neemt – het is normaal geworden, zelfs thuis. Ontmoeting en afscheid zijn wel onnatuurlijk, zelfs oncomfortabel. En jij, oma?'

Dini: 'Ik vind het niet moeilijk, maar ik vergeet het wel. Dan deinst iemand ineens achteruit als ik mijn hand uitsteek. Nu ik erover nadenk: niet samen rouwen vind ik heel moeilijk, en niet knuffelen. En dat er een tweede golf komt.'

Voor mijn moeder waren de bevrijding, het einde van haar quarantaine en haar mulo-diploma het begin van een lang en rijk levensavontuur. Voor Senne is zijn diploma dat ook, maar dan middenin de quarantaine. Hoe zijn baan zal gaan, open dagen op vervolgscholen, contact met vrienden en vriendinnen, het is allemaal ongewis. Komt hij in een 'nieuw normaal'? En hoe zal hij later

terugkijken op mei 2020, toen hij zonder de berg te beklimmen in het weiland van de afgestudeerden kwam? Wat mij opvalt, is beider positivisme en de lichtheid waarmee ze hun situatie opnemen. Daar kan ik me als dochter en moeder mooi aan laven. ◀

STICHTING STEUNFONDS BUURT- EN JONGERENWERK AMSTERDAM

- fonds voor sociale initiatieven -

Ons steunfonds ondersteunt kleine en grotere projecten in Amsterdam.

Wij verwachten dat deze projecten de stad of een buurt leefbaarder maken en dat zij contacten tussen (buurt) bewoners (individuen, bedrijven, organisaties) tot stand brengen en verstevigen. Uw project is een enthousiasmerend voorbeeld voor anderen.

Heeft u een inspirerend idee, maar te weinig geld om te starten, kijk voor informatie en mogelijkheden op onze website. U kunt ook contact met ons opnemen.

Kleinschalige projecten hoeven niet aan alle voorwaarden en criteria te voldoen. De aanvrager of het project moet wel rechtspersoonlijkheid bezitten.

www.steunfondsamsterdam.nl
e-mail: info@steunfondsamsterdam.nl

Stichting Steunfonds BJA
p/a Orionstraat 205
1622 BR Hoorn

Het IJ met de IJhaven, de Jan Schaeferbrug, het Java-eiland en rechts de Veemkade

Het IJ van Aafke

TEKST: JOOST VAN DER VAART
ILLUSTRATIES: AAFKE STEENHUIS

Het waait stevig uit het noordoosten als we met het Oostveer vanaf het Azartplein het IJ oversteken. Koppen op de golven, zonlicht dat uitbundig wordt weerkaatst. Precies op deze plek, waar het IJ op z'n breedst is, heeft de rivier nog iets van die oerkracht van lang geleden. Bij zo'n wind, met golven die de pont doen schommelen en passagiers laten wankelen, heeft de overtocht het karakter van een expeditie. Je vaart naar een andere wereld, het onbekende tegemoet. Ruim vijf minuten later zijn we in Noord en is alles weer gewoon.

Beeldend kunstenaar en schrijfster Aafke Steenhuis woont 'aan de overkant'. In een van die karakteristieke dijkhuizen in Nieuwendam. Als ze naar het IJ loopt, ziet ze recht voor zich 'ons' Oostelijk Havengebied. Het tussenliggende water en alles eromheen is voor haar een belangrijke inspiratiebron.

Maar de magie van het moment, 'de magie van het IJ', was even aanwezig.

Het brede water, het licht, de schepen die af en aan varen – het is de wereld van beeldend kunstenaar en schrijfster Aafke Steenhuis (geb. 1946). Ze woont in het voormalige gemeentehuis van Nieuwendam, een dijkwoning met een gepotdekselde groenhouten achtergevel en aan de voorkant een Zaanse klokgevel. In de diepe tuin, grenzend aan de bermsloot waardoorheen melkschuiten ooit hun ladingen vervoerden, staat haar atelier. Eens was dit het koetshuis van de burgemeester, nu maakt zij er schilderijen met ferme kwast en in opvallende kleuren.

Nog altijd Gronings

Ze is geboren in Delfzijl en is zich altijd Gronings blijven voelen.

Haar fascinatie voor havens en water stamt uit haar kindertijd, toen ze veel in de haven van haar geboortestad te vinden was. Ook haar eerste tekeningen ontstonden toen. Samen met enkele andere schoolkinderen en onder leiding van de bekende schilder Jan van der Zee – verbonden aan het kunstenaarscollectief De Ploeg – maakte ze een bekroonde muurschildering.

Tot de dag van vandaag is ze blijven schilderen, hoewel ze nooit een kunstacademie bezocht. In Groningen studeerde ze Nederlands en Spaans en na haar afstuderen trok ze begin jaren '70, ideologisch bevlogen, met haar man Jan Joost Teunissen naar het Chili van Salvador Allende, om daar onder de Mapuche-indianen te gaan wonen en

Het IJ met passagiersschip tussen Schellingwoude en het KNSM-eiland

IJ met roze lucht (Oostelijk Havengebied)

werken. Het was een ingrijpende ervaring, ruw verstoord door militairen die met een gewelddadige coup de regering van Allende omverwierpen (1973).

Terug in Nederland wordt ze journalist bij De Groene Amsterdammer, waarvoor ze jarenlang zal schrijven. Amsterdammer worden gaat haar niet heel goed af. Ze voelt zich als plattelander 'niet vertrouwd met de nauwe straatjes, de kantoortorens en

de elegante bezoekers van de opera'. Het IJ wordt haar redding. 'Hier waren het water, de golven, de meeuwen. Hier waren boten, werven, geklepper van touwen, geklop van scheepshamers', vertelt ze. Het IJ deed haar denken aan de brede monding van de rivier van haar jeugd, de Eems, waar Delfzijl aan ligt.

Ze heeft haar IJ-impressies vastgelegd in het meesterlijk geïllustreerde en met lichte pen geschreven boek *De magie van het IJ* (uitg. Philip Elchers, Groningen 2015). De illustraties die bij dit IJopener-verhaal zijn afgedrukt komen uit dat boek. Op een van de eerste pagina's staat haar gedicht 'Ode aan het IJ': 'Hoe kon ik van Amsterdam gaan houden?/ Alle dagen stond ik op de voorplecht/ van de veerpont, en ik keek om me heen./ Aqua. Eau. Ie. Aa. O. IJ./ Water betekent het, water!/ Het IJ is een glanzend plein/ in het midden van de stad.'

Wereldhavens

Aafke Steenhuis heeft zich, niet verwonderlijk, laten inspireren door kunstenaars die bij het Groninger collectief De Ploeg waren aangesloten. Ze houdt bovendien van Duitse expressionisten, zoals Emile Nolde. Invloeden van hem en anderen zijn terug te vinden in haar nieuwste werk, dat toch ook weer die echte Steenhuis-signatuur draagt. Sinds 2013 werkt ze met haar man aan een boek over wereldhavens, getiteld *De grote, wilde vaart. Wereldhavens en globalisering*. Zij maakt de illustraties en samen schrijven ze de tekst. De afgelopen jaren bezochten ze

een keur aan havens: Hamburg, Singapore, Genua, Los Angeles, Hongkong, Rotterdam, Valparaíso, Marseille en vele andere.

Het resultaat van die reizen staat groten-deels klaar in haar atelier aan de Nieuwendammerdijk. Hamburg verbeeldt met de Elbphilharmonie, een containerschip en een middeleeuwse kogge, het vrachtschip van de Hanzesteden. Valparaíso met z'n kleurige havenfront en de Esmeralda, de ook hier bekende (en beruchte) viermaster van de Chileense marine. En op al die doeken klotst als verbindend element het water. Van de Elbe naar de haven van Hongkong. Van Genua naar het Amsterdamse IJ. Háár IJ – de rivier die Aafke Steenhuis zich als beeldend kunstenaar heeft toegeëigend.

Zelfportret Aafke Steenhuis op krantenpagina

Intussen aan de Oranje-Vrijstaatkade

Stadsdeelmensen

TEKST: LISA SCHEERDER

Een van de belangrijkste taken van de stadsdeelcommissie is het maken van een gebiedsagenda, het document dat vier jaar lang als basis dient voor het jaarlijkse gebiedsplan; het plan waarmee per buurt met een half miljoen euro gebiedsgericht gewerkt wordt.

Natuurlijk, de stadsdeelcommissie heeft ook een adviesrecht, een recht waarbij de commissie gevraagd en ongevraagd kan aangeven wat ze van de plannen vindt die het dagelijks bestuur in opdracht van het college voor het stadsdeel maakt. Over dit adviesrecht is in het begin een hoop gedoe geweest, want de adviezen van de stadsdeelcommissies bleken structureel niet doorgestuurd te worden door de dagelijks besturen. Hierdoor was bij het college structurele onbekendheid met het standpunt van de stadsdeelcommissie. Al bijna een jaar geleden is daarom afgesproken dat de plannen van het college over het stadsdeel alleen vergezeld van het advies van de stadsdeelcommissie aan het college, en vervolgens aan de gemeenteraad worden voorgelegd. En dan niet alleen de meerderheidsadviezen, ook de minderheidsadviezen, zodat goed duidelijk wordt hoe de door de burgers van Amsterdam verkozen stadsdeelcommissieleden over het collegeplan denken. Afgelopen maand werden de gebiedsagen-

da's en de gebiedsplannen in de gemeenteraadscommissie Democratisering besproken. Op het stadhuis dus. De gebiedsagenda's die al anderhalf jaar geleden in de stadsdelen waren vastgesteld en het gebiedsplan voor 2020 van afgelopen december. De eerste vraag van de gemeenteraad was dan ook: wethouder, waarom heeft het zo lang geduurd? De tweede vraag: waar zijn de adviezen, ze zitten er niet bij! En de derde vraag: is er onenigheid geweest tussen de dagelijks besturen van de stadsdelen en het college? Vond het college de plannen niet goed genoeg? Want uit de aanbiedingsbrief blijkt dat er opmerkingen ter harte zijn genomen en dat de plannen door de dagelijks besturen zijn aangepast, zodat er 'samen effectiever kan worden gestuurd op meer maatschappelijke impact in de gebieden'. En dan nog een vraag: kunnen door de coronacrisis de gebiedsplannen wel worden uitgevoerd?

De wethouder heeft duidelijk eerder met dit bijltje gehakt en begint met het geven van een compliment. Want hij heeft nog niet eerder meegemaakt dat de gemeenteraad zoveel interesse toonde voor dit soort documenten. Hij heeft getracht wat meer focus aan te brengen in de plannen, overigens samen met de stadsdeelbesturen. Ze waren nogal breed en de afgelopen tijd is gebleken dat de aard en noodzaak van de opgave in de stad onvoldoende werd doorvertaald in beleid. Daarom zijn de plannen aange-

past. Samen met de stadsdeelbesturen.

De raad neemt er voorsnog geen genoegen mee en wil weten of de stadsdeelcommissies erbij zijn betrokken. De wethouder antwoordt dat de huidige vorm van gebiedsgericht werken niet optimaal is. Zoals we allen weten is het bestuurlijk stelsel aangepast en dit stelsel schuurt nu met de wijze waarop de gebiedsplannen worden opgesteld. De stadsdelen hebben geen budgetbevoegdheden, ze mogen geen besluiten nemen. En het is de vraag of het huidige bestuurlijk stelsel volledig recht doet aan de geluiden uit een gebied. Het is waar dat de gebiedsagenda's worden opgesteld door bewoners en stadsdeelmensen, zegt de wethouder. Maar is de stadsdeelcommissie een goede invulling van de ogen en de oren in een gebied, is het een middel om effectief in te grijpen op de noden in het gebied? Dat moet blijken, want op dit moment wordt het huidige bestuurlijke stelsel geëvalueerd, dus binnenkort is er meer duidelijkheid. En of er door de coronacrisis een andere inzet van middelen volgt, is nog niet zeker. Er is weinig fantasie voor nodig om te begrijpen dat de stadsdeelmensen zich schrap moeten zetten voor moeilijke tijden. ◀

Elk nummer doet IJopener Magazine kort verslag van de maandelijkse vergaderingen van de stadsdeelcommissie Oost in de vergaderzaal aan de Oranje-Vrijstaatkade.

Algemeen Handelsblad van 5 november 1918

‘Aan de Redactie!’

‘Heilig’ noemde premier Rutte het corona-advies van het Outbreak Management Team (RIVM). Toch is er veel kritiek op de adviezen van het team. Want de strategie die Rutte volgt – het coronavirus niet krachtig indammen maar laten ‘voortkabbelen’ zoals OMT-lid Ann Vossen het noemde – lijkt te gaan resulteren in het onnodig overlijden van duizenden mensen. Alleen de griepandemie van 1918, die in Nederland aan 60.000 mensen het leven kostte, is ermee te vergelijken.

TEKST: JOERI PRUYS
FOTO: STADSARCHIEF AMSTERDAM / VEREENIGDE FOTOBUREAUX N.V.

Wat was destijds de strategie, welke experts gaven adviezen en welke kritiek was er? We richten onze blik op Amsterdam, omdat juist hier de gemeente toen koos voor een beleid dat lijkt op het coronabeleid van Rutte: voortkabbelen. Of, zoals de Amsterdamse arts M.L.H.S. Menko het beleid sarcastisch beschreef in een ingezonden brief aan het Algemeen Handelsblad: Gods water over Gods akker laten lopen. De Amsterdamse kabbelstrategie was niet typisch voor heel Nederland, want volksgezondheid anno 1918 was vooral een gemeentezaak. De landelijke overheid zelf deed, zoals historicus Eric Mecking schrijft in zijn boek *Het Drama van 1918*, niet veel meer dan het verhogen van het broodrantsoen en het instellen van een algemene biddag. De rest mochten burgemeesters en wethouders beslissen. En dat heeft Amsterdam geweten.

Op 10 juli 1918 kwamen de eerste rapporten

van Nederlandse influenzagevallen vanuit Zevenaar. Het duurde niet lang voordat het virus ook Amsterdam trof; de eerste berichten zijn van 29 juli. Maar de urgentie was in het begin laag. Arts A. Norden stelde in een brochure nog luchtig dat de ziekte ‘een goedaardige’ was – gewoon een griepje.

Toen in het najaar van 1918 een tweede, grotere golf besmettingen opkwam, werd steeds duidelijker dat de ziekte onderschat was. In Amsterdamse volkswijken sloeg het virus wild om zich heen. En publieke beroepen werden hard getroffen: onder trambestuurders, politieagenten en personeel van de centrale keuken vielen talloze slachtoffers.

In het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis was de impact enorm, niet alleen doordat de bedden vol kwamen te liggen met influenzapatiënten. Historicus Jurjen Vis beschrijft in *Onder uw bescherming* dat 62 van de 140 zusters ziek werden en dat er elf overleden. Op één dag ston-

den vijf zusters naast elkaar opgebaard in de De Profundiskapel.

Kritiek in de krantenkolommen

De kritiek vanuit de Amsterdamse bevolking kwam op stoom. Maar Twitter en tv bestonden nog niet – men moest het hebben van de krantenkolommen. De ingezonden brieven waren talrijk en gingen meestal over de gemeentelijke aanpak die niet veel meer inhield dan het advies de hygiëne te bewaken. Andere steden waren voortvarender. Zo werden in Rotterdam en Den Haag de scholen gesloten en in Assen mocht in de cafés niet langer gedanst worden.

Amsterdammers namen toen zelf maar de beslissing openbare gelegenheden te mijden en activiteiten af te gelasten. Zo kelderde het kerkbezoek en werd het negentigjarig bestaan van de Koninklijke Militaire Academie afgeblazen. Ook was de première in het Grand Théâtre van *De Wijze Kater*, het nieuwe toneelstuk van Herman Heijermans, niet uitverkocht. Een halfvolle zaal voor Heijermans behoorde tot de rariteiten der hoofdstad, aldus tijdschrift *De Kunst*.

Het openhouden van openbare gebouwen gebeurde op advies van dr. H.G. Ringeling, bacterioloog en directeur van de Gezondheidsdienst van Amsterdam. Ringeling – een nukkige man zoals ook OMT-baas Jaap van Dissel – was de enige officiële adviseur inzake de griepandemie voor het stadsbestuur. Er was een tweede

www.ydesign.nl 020-419 39 38 KNSM laan 867 1019 LK Amsterdam

gezondheidsorgaan, de Geneeskundige Dienst, maar die mocht niet aan tafel. Net als momenteel het OMT heilig is voor Rutte, was in 1918 de Gezondheidsdienst heilig voor burgemeester Tellegen en zijn wethouders.

Ringeling ging dwars tegen de adviezen van externe experts in. De gemeente hield ruggespraak met zes schoolartsen en vijf ervan verklaarden schriftelijk dat ze 'niet langer de verantwoordelijkheid wenschen te dragen van het niet-sluiten der scholen'. Toch adviseerde Ringeling de scholen open te houden, want 'bij de overbevolking der woningen zal de besmettingskans, als de scholen gesloten worden, zeker niet geringer zijn dan thans op de scholen'. De boze ingezonden brieven spoelden binnen op de krantenredacties. Vooral artsen ageerden tegen Ringeling. 'Alle bijeenkomsten in gebouwen – in scholen en in publieke vermakelijkheden – behoren in het belang van de volksgezondheid stop te worden gezet. Hoezeer juist het bijeenbrengen der kinderen in klassen de verspreiding in de hand werkt blijkt hieruit, dat in enkele klassen haast alle of 50% der kinderen ziek zijn, in andere zeer weinig', aldus een anonieme Amsterdamse arts in het Algemeen Handelsblad.

Dr. Th. Hammes sloot zich daarbij aan: 'Ik spreek vele collegae en allen zijn het eens met mijn opvatting en tegen de Uwe in, dat de scholen al lang gesloten hadden behooren te zijn.' Hammes adviseerde bovendien om scholen grondig te ontsmetten.

Schijnmaatregel

Ringeling reageerde daarop hoogstpersoonlijk middels een ingezonden brief aan Hammes. 'Ik begin met U mijn compliment te maken dat U, in tegenstelling met verschillende medici anonymi, Uw naam zet onder Uw advies (...). Dat anonieme geadviseer is dunkt mij meestal te beschouwen als het uitvloeisel van een onvaste opinie.'

Ontsmetten van scholen vond hij te ver gaan, aangezien er een tekort aan middelen was. Volgens hem zou dit bovendien een schijnmaatregel zijn, bedoeld om 'het angstig gemaakte publiek een gevoel van gerustheid te suggereren'.

En het sluiten van scholen, dat was volgens Ringeling helemaal onbespreekbaar, omdat dan de roep om de sluiting van commerciële

Dr. H.G. Ringeling

gelegenheden zoals bioscopen, banken en cafés meteen zou volgen. 'We zouden de mensen van elkaar verwijderd moeten houden. Het is duidelijk, dat het nemen van zulke maatregelen tot de volstrekte onmogelijkheden be-

'De scholen hadden al lang gesloten behooren te zijn'

hoort.'

Ondanks de kritiek van Amsterdammers bleven B en W trouw het kabbelbeleid volgen, zelfs toen artsen met berichten kwamen dat de Spaanse Griep gepaard ging met ernstige complicaties die nog nooit eerder waren waargenomen. De huid van sommige patiënten werd zwart en soms liepen de longen van stervende mensen ineens vol met bloed.

De kranten berichtten nauwelijks over deze nieuwe inzichten. Het Algemeen Handelsblad volgde inmiddels de raad op van een arts die vond dat 'de medici beter deden zulke zaken in hun vakbladen te bespreken en niet in de

dagbladpers'.

De volledige omvang van de ramp werd dus pas duidelijk toen de grote golf besmettingen voorbij was. De scholen waren die gehele periode open gebleven en een rapport van de Gezondheidsdienst dat uitsluitel had moeten geven over de risico's voor kinderen (vertraagd doordat de onderzoeker zelf ziek was geworden) verdween in een la.

Duizenden doden

In december begon in de krantenkolommen de discussie over hoe Amsterdam het had gedaan – en hoe het beter moest in de toekomst. Want de Amsterdamse strategie had vermoedelijk tot duizenden extra doden, enorme economische schade en grote maatschappelijke onrust geleid.

Het Algemeen Handelsblad publiceerde eind 1918 de woorden van raadslid Nuyens, die vond dat de toestand van de gemeentelijke hygiëne zorgwekkend was. 'Komt er een (nieuwe) epidemie, bijvoorbeeld van roodvonk, dan hebben wij hier geen bed over.' Over de rol van Ringeling werd evenwel niet gesproken; die ontsprong de dans. Ringeling zou pas in 1923 boos zijn ambt neerleggen toen zijn Gezondheidsdienst gedwongen werd te fuseren met de Geneeskundige Dienst.

In 1931 overleed Ringeling. Zijn overlijdensbericht in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde verzwijgt zijn falen in de grieppandemie, maar is wel kritisch op zijn tunnelvisie: 'zijn eens gevormde meening verdedigde hij met alle middelen van een krachtige overtuiging en onder zijn rustige uiterlijk borrelden geregeld verontwaardiging of ergernis'.

Was Amsterdam beter uit de grieppandemie gekomen zonder de nukkige Ringeling? Het lijkt er in ieder geval sterk op. In de woorden van de eerder aangehaalde Amsterdamse arts Menko: 'de gulden regel "voorkomen is beter dan genezen" is door onze overheid in deze, zoo droevige zaak, niet betracht.' ◀

Voor dit artikel is onder meer gebruik gemaakt van de krantenarchieven op www.delpher.nl.

Algemeen Handelsblad van 13 november 1918

AMABELLA

AMAMORA

Een dozijn Rijn-cruisers ligt aangemeerd aan de Veemkade. Riviercruiseschepen hebben geen vaste thuishaven en omdat ze niet mogen varen zoeken ze een veilige plek om te liggen totdat het coronavirus over is. Port of Amsterdam faciliteert deze zogenaamde lay by's in afwachting weer te kunnen vertrekken zodra het negatieve reisadvies ivm de uitbraak van het virus vervalt. Dit onder strikte (RIVM) voorwaarden dat de schepen geen passagiers en slechts minimale bezetting van drie bemanningsleden aan boord hebben. Er is vanuit veiligheidsoogpunt gekozen om de schepen te verplaatsen van de 'vaste' ligplaats aan de De Ruijterkade naar de PTA aan de Veemkade omdat je het terrein bij de PTA niet zomaar op kunt. Een veilige plek bieden voor schepen is één van de kerntaken van de haven. Tijdens de winter houden verschillende riviercruiseschepen een 'winterstalling' in de Coenhaven.

Bron: www.portofamsterdam.com

FOTO: BJÖRN MARTENS

Terugblik dodenherdenking IJburg

Net zoals de herdenking met zes mensen op een verder lege Dam juist heel indringend was, zo was het ook bij het Ed Pelsterpark een heel bijzondere ervaring om met zes mensen vanuit een gemeenschappelijke drijfkracht namens IJburg ons respect aan de doden te betuigen.

Eerst legde het comité om 19.15 uur in alle stilte 75 bloemen bij de vlag op de ronde herdenkingsplaats in het Ed Pelsterpark. Om anderhalve minuut voor 20.00 uur klonk de taptoe en om 20.00 uur waren er de twee minuten stilte. Daarna volgden twee coupletten van het volkslied, gespeeld door leden van de IJburgfanfare op trompet, tuba en trommel. <

Online Verhalencafé en 'Meer was er niet'

In Museum Perron Oost is de expositie 'Meer was er niet' te zien op het monumentale peron op de Cruquiusweg. Verhalen over vrijheid en vrede kunnen worden gedeeld en/of beluisterd in het online Verhalencafé. Iedereen is uitgenodigd om zijn of haar verhaal over 75 jaar vrede en vrijheid te delen. Dat kan via info@museumperronoost.nl of telefonisch via 06-53404786. Je mag je verhaal ook op locatie in de brievenbus doen, adres: Cruquiusweg 11, Amsterdam. Alle verhalen delen we op www.museumperronoost.nl.

De expositie is te bekijken van 17 april t/m 10 juli 2020 <

Petitie voor behoud QRU

QRU, de culturele buurtloods op het Cruquiseiland en evenementenlocatie voor Amsterdam Oost, moet vertrekken uit de loods waar ze hun activiteiten hebben. QRU streeft naar een nieuwe locatie op het Cruquiuseiland. Steun voor behoud van QRU door ondertekening van de petitie op de website: www.qru.amsterdam/agenda. <

Politiebureau Zeeburgereiland

De gemeente Amsterdam werkt al enige tijd met de politie samen aan een nieuw politiebureau op Zeeburgereiland ter vervanging van bureau Balistraat. De bouw van het nieuwe bureau zal enkele maanden vertraging oplopen en, naar verwachting, na de zomer starten.

Meer informatie: www.amsterdam.nl/zeeburgereiland <

Een nieuwe site met Amsterdamse initiatieven

Ook Amsterdam wordt hard geraakt door de coronacrisis. Voor veel mensen is het een zware tijd, maar de crisis brengt ook het beste in mensen naar boven. Vanaf het begin waren er veel Amsterdammers, ondernemers en organisaties die iets voor anderen willen doen. Van boodschappenhulp tot online sporten. De gemeente Amsterdam wil deze initiatieven graag ondersteunen met een nieuw digitaal platform, dat vanaf nu online is. Daarop staat informatie over tal van initiatieven en daar kunnen alle Amsterdammers ook een eigen plan inbrengen of hulp aanbieden.

Zie: www.wijamsterdam.nl <

Steun de buurt waar je woont en werkt!

Corona houdt ons op afstand én brengt ons bij elkaar. Buurtcoöperatie De Eester verenigt al vijf jaar buurtbewoners van het Oostelijk Havengebied. De coöperatie richt zich op burenhulp via onder andere de Eester BuurtBel, op verduurzaming van de buurt, en brengt ondernemers bij samen. Word nu lid via automatische incasso en ontvang de unieke jubileumpuzzel. Nu al een collectors item! Aanmelden: buurtcooperatieohg.nl <

De mooiste concerten en opera's nu thuis

Helaas kunnen we nu niet naar een concertzaal of de Nationale Opera, maar online is er veel te beleven. Onder het motto 'wij willen mensen bij elkaar brengen via muziek' brengen het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Nederlands Kamerorkest online een aantal muzikale hoogtepunten. Veel kijk- en luisterplezier!

Zie: orkest.nl/nl/kijk-thuis <

Wereldverhalen in het Tropenmuseum

Nu alle musea gesloten zijn, heeft het Tropenmuseum de mooiste wereldverhalen en leukste culturele activiteiten voor thuis (of in de klas) op zijn website geplaatst. Het museum hoopt binnenkort weer open te gaan, maar zoals de site verkondigt: 'met onze wereldse activiteiten hoef je je in de tussentijd niet te vervelen! Elke week plaatsen we een nieuwe activiteit; van een werelds gerecht tot wereldse spelletjes, van origami tot het bedenken van je eigen feest'. Voor meer informatie: www.tropenmuseum.nl <

Luisterlijn Amsterdam

In deze tijd waarin sociaal contact beperkt is, is de behoefte aan zulk contact of een luisterend oor groot. Door nieuwe vrijwilligers versneld (online) op te leiden hoopt de Luisterlijn nog meer oproepen te kunnen beantwoorden. Deze vrijwilligers gaan de tijdelijke 'Coronapraatlijn' bemensen, een extra telefoonlijn die speciaal is geopend voor als je even een praatje wilt maken, je verhaal kwijt wilt, wilt kletsen of omdat je bezorgd bent. De extra lijn is te bereiken via het reguliere Luisterlijn-nummer 0900-0767. <

Corona in de stad

Sinds 30 april kunnen bewoners en liefhebbers van Amsterdam hun ervaringen en verhalen over deze bijzondere coronatijd waarin de stad verkeert, delen met het Amsterdam Museum via coronaindestad.nl/inzenden. De inzendingen zijn vanaf 15 mei te zien in de digitale tentoonstelling die het museum samen met diverse partners in Amsterdam maakt: 'Corona in de stad'. Inzenden kan ook nog na 15 mei. Het museum verwacht in elk geval de komende maanden door te gaan met het verzamelen van stadsverhalen over corona.

Zie: www.coronaindestad.nl <

Mauritskade

Borneokade

Zeeburgerkade

Geliefd, verwaarloosd en gezonken

Weesbootjes worden ze genoemd: scheepjes die aan Amsterdamse kades langzaam liggen weg te rotten. En daarmee een toenemend probleem vormen. De IJopener ging op onderzoek uit.

Niets mooiers dan met een boot het water opgaan. Sommige schepen zijn parels, zoveel aandacht krijgen ze van hun eigenaars. Maar niets treurigers ook dan een bootje dat verwaarloosd op z'n ligplaats achterblijft, volloopt en half of helemaal zinkt. Zo vergaat het veel kleine plezierjachten in Amsterdam. Het is een probleem waarmee de gemeente lelijk in haar maag zit, bevestigt desgevraagd een gepensioneerd ambtenaar die in zijn actieve jaren te maken had met de registratie en berging van weesbootjes.

Ook in ons gebied hoef je niet lang naar zulke vaartuigen te zoeken. Aan de Borneokade vlakbij de zwemsteiger heeft maandenlang een gezonken zeiljacht gelegen waarvan nog slechts een deel van de mast boven water stak. Zelfs een leek kon zien dat dit gevaarlijk was voor schepen en zwemmers. Er is melding van gemaakt bij Waternet en de gemeente, maar tot ver in mei was er nog niets gebeurd. En zo zijn er veel meer: aan de Stokerkade was nog net het achterdek van een gezonken Valk-jacht te zien; de rest van het 6,50 meter lange zeilschip vormde een onderwaterbarrière. De boot is op 20 mei gelicht, opmerkelijk genoeg door buurtbewoners. Aan de Zeeburgerkade lag een gezonken boot met een schuimrubber kraag om benzine en troep in te dammen. En verderop in Oost, aan de Mauritskade, lag een zieg half gezonken scheepje tussen drijvend afval. Waarachtig niet het enige daar.

Hogere liggelden

Een bootje hebben geeft behalve plezier ook zorg en kosten. Wie zijn schip aan een kade in Oost heeft liggen, zal gemerkt hebben dat de gemeentelijke rekening daarvoor de laatste jaren fors is gestegen. Hogere tarieven kunnen bijdragen aan verwaarlozing en verwezing als de eigenaar het niet langer kan of wil betalen. Maar uiteindelijk blijft hij verantwoordelijk voor zijn bezit en heeft hij de plicht er goed voor te zorgen. Maar wat als dat niet gebeurt? Dan dreigen louter

Stokerkade

onaantrekkelijke scenario's. Onderzoek van de IJopener wijst uit dat weesbootjes niet zomaar uit het water mogen worden gehaald. Dat kan door te volgen procedures soms maanden duren. Tot 2020 was het overheidsbedrijf Waternet - dat in 2011 de gemeentelijke dienst Binnenwaterbeheer Amsterdam overnam - dé dienstverlenende en handhavende organisatie voor de binnenwateren van Amsterdam en omstreken. Maar met ingang van dit jaar is het team Nautisch Toezicht en Handhaving van Waternet teruggeplaatst naar de gemeente. Toen de IJopener dit voorjaar aangifte deed van weesbootjes aan de Stoker- en Borneokade kregen we eerst een automatische terugmelding van Waternet en later van de gemeente. Pas na wat heen en weer mailen kregen we bericht

TEKST: JOOST VAN DER VAART
FOTO'S: ARJEN POORTMAN

van een anonieme ambtenaar die ons erop wees dat onze meldingen onvolledig waren. Of er nog registratievignetten op de boten te zien waren (nee, want gezonken) en of we de locatiepin op de onlinekaart zo exact mogelijk wilden plaatsen (hebben we gedaan). Het had tot half mei nog niet geholpen.

In vertrouwen meldt de eerder genoemde oud-ambtenaar ons dat berging van weesbootjes enerzijds is ingeperkt door regelgeving die eigenaars beschermt en anderzijds een dure zaak is voor de gemeente als die er eenmaal mee aan de slag moet. Meestal kunnen de kosten niet worden verhaald omdat de booteigenaar onbekend is. Als het scheepje dan ten slotte wordt geborgen, kan het daarna - mits nog van enige waarde - worden geveild. Dat levert de gemeente weliswaar een beetje geld op, maar het is slechts een fractie van de werkelijke kosten. Boten zonder waarde worden gesloopt.

Niet afbreekbaar

Maar ook slopen is problematisch. De meeste plezierscheepjes zijn van glasvezelversterkt polyester. Een chemicus wijst ons erop dat polyester boten niet afbreekbaar en moeilijk, en alleen tegen relatief hoge kosten, recyclebaar zijn. Bij verbranding zouden veel gifstoffen vrijkomen. Voor houten en metalen boten zijn de problemen kleiner. Metaal is goed verwerkbaar. En hout kun je opstoken, hoewel met scheepsverf ook gif vrijkomt. Maar in hoeveelheden die onvergelijkbaar zijn met polyester.

Het negatiefste scenario is dat die verweerde kunststof bootjes blijven liggen. Ze vormen in feite een langzaam tikkende tijdbom. Ze trekken ook nog eens rotzooi aan en het ziet er niet uit. Met fietswrakken is de gemeente voortvarender. Misschien kan dat als voorbeeld dienen? <

De 7 Provinciën
design • bouwkundig ontwerp • uitvoering • bemiddeling o.g.

www.ydesign.nl 020-419 39 38 KNSM laan 867 1019 LK Amsterdam

De coronacrisis verheft wachten tot levenskunst

TEKST: ELINE CRIJNS

Sinds de uitbraak van de crisis ervaren we het overzichtelijke wachten in de rij buiten de winkel, het hoopvolle wachten tot zaken weer open gaan en dingen weer mogen en het grote, abstracte wachten tot het virus uitgedoofd is, groepsimmunititeit bereikt is of een vaccin gevonden wordt. Hoe om te gaan met deze periode en hoe je te verhouden tot dit – opgelegde – wachten? IJopener bespreekt vier boeken waarin wachten het hoofdthema vormt. Wachten zonder dat duidelijk is hoe lang het gaat duren en zonder dat je het in de hand hebt. Om je mee te identificeren, om op te reflecteren en om te relativieren tijdens ons eigen wachten dat deze zomer ongetwijfeld zal voortduren.

Wachten in de kraamkliniek

Joris Ockeloen en het wachten is het roman-debuut uit 1967 van Jeroen Brouwers die inmiddels een indrukwekkend oeuvre heeft opgebouwd. Het hoofdpersonage wacht op de geboorte van zijn eerste kind. Een vorm van wachten op iets wat zich van nature aan zal dienen, waardoor ongewis is hoe lang het zal duren. 'Hij blijft stramstil zitten, niet onbekend met wachten. (...) Er hangt geen klok, ook heeft Ockeloen geen horloge, wat het wachten verlengt en verergert.' De lezer is getuige van het wachten en leert de kraamkliniek in een typische jaren 60-setting door de ogen van de hoofdpersoon in al zijn bevreemding met de situatie kennen. Hoe langer het wachten voortduurt, hoe verder we buiten de grenzen

van de kraamkliniek meegezogen worden in een vacuüm buiten de tijd. Het ingenieuze verhaal vormt een vicieuze cirkel tussen verleden, heden en toekomst. Het laat zien dat wachten niet noodzakelijk tijd- en plaatsgebonden is.

Wachten in de gevangenis

Van een heel andere orde is het wachten van hoofdpersoon Luc die een levenslange gevangenisstraf uitzit. In het recent verschenen *Een van ons* van Christine Otten kruipen we beurtelings in het hoofd van deze Luc en van Katrien. Katrien is een schrijfster die in de gevangenis schrijfworkshops komt geven aan de gedetineerden. Haar verslag laat ons de gevangenis zien door de ogen van een buitenstaander. Het gaat haar – kort gezegd – niet in de koude kleren zitten; haar bezoeken houden haar een spiegel voor. We lezen haar worsteling tussen het noodzakelijke afstand houden

en het op een empathische wijze betrekken van de gedetineerden bij de schrijfworkshops. Haar komst heeft ook zijn uitwerking op de gedetineerden, van wie we voornamelijk kennis maken met Luc. Kun je bij een straf zonder het vooruitzicht ooit nog vrij te komen spreken van wachten? Hoe te leven zonder perspectief op vrijheid? We ervaren de houding die Luc op het oog heeft aangenomen, maar voelen ook zijn binnenwereld: 'Maar waarom zou ik haar vertellen dat haar uitnodiging aan mijn diepste angst raakt, namelijk: dat er wel degelijk tijd verstrijkt. Dat het alleen buiten mij om gaat.' Zijn gevonden ritme in de dagen en dagindelingen vormen zijn houvast; hij wil zich koste wat kost niet uit balans laten brengen door Katrien en haar workshops – ook al schrijft hij voor zichzelf in een schrift alleen in zijn cel. Welke rol speelt het verleden als je moet leven in een heden zonder toekomst? Luc: 'En iets over hoop. Daar hadden ze het

Flex KANTOOR, werkplek en vergaderruimte te huur in Zeeburg

- Zoekt u dichtbij huis een luxe kantoor met eigen opgang ? Of een ruime, rustige en betaalbare FLEX werkplek om prettig te werken ?
- Wilt u uw klanten of zakenrelaties in een representatieve ruimte ontvangen ?
- Heeft u een vergaderruimte of trainingslokaal nodig ?

Voor informatie mail naar info@denieuwevaart.info of bel telefoonnummer 020-4199282 Website www.denieuwevaart.info

Onze lieve stad heeft je hulp nodig.

Niemand heeft het makkelijk, maar sommigen hebben het moeilijker. Ouderen in thuisquarantaine. Daklozen. Kwetsbaren. Mensen die niemand hebben. Mensen met zorgen en angsten.

Dat zijn de Amsterdammers die er wel zijn en die je zelden ziet. Het Rode Kruis Amsterdam-Amstelland helpt ze. Met maaltijden, met iemand die een oogje in het zeil houdt, met opvanglocaties, met een belletje, met sociaal-psychologische hulp, met jouw hulp.

Want alleen met jouw hulp kunnen we dit belangrijke werk blijven doen. Dus als je iets kunt missen, graag. Met z euro zijn we al heel erg blij. En meer mag natuurlijk ook.

Ga naar www.actievoorredekruisamsterdam.nl om te doneren. Namens alle Amsterdammers heel erg bedankt. #AMS4AMS

ook over vanochtend. En dat een mens in feite zijn herinneringen is. (...) 'Schat dat ik nog twee jaar kan teren op mijn herinneringen.' *Een van ons* is een boek dat laat zien dat wachten in een heel ander licht komt te staan als het uitzichtloos is.

Wachten in het asielzoekerscentrum

In het vuistdikke boek *Hoe ik talent voor het leven kreeg* van Rodaan Al Galidi tekent zich de overtreffende trap van wachten af. Gaandeweg wordt duidelijk dat de hoofdpersoon niet voor- of achteruit kan. Dat hij is overgeleverd aan ondoorgrondelijke asielprocedures waarvan zowel asielzoekers als wij buitenstaanders geen besef hebben. 'Hier gebeurt iets wat je nergens anders ter wereld kan zien, tenminste niet zo duidelijk en zolang: het wachten. Als je het wachten zou kunnen ruiken, dan was het de geur van wachten die in het azc hing.' Het wachten van de fictieve hoofdfiguur Semmier Kariem, gevlucht uit Irak, toont dat de wachtenden in het azc niks kunnen doen om verandering in hun situatie te brengen en niet weten of en welk perspectief er voor hen in het verschiet ligt. De verhalen – hoe wrang ook – die in dit boek zijn opgetekend, zijn doorspekt met humor en geven kleur aan de bewoners uit alle windstreken en hun omgang met de onvermijdelijkheid

van de situatie waarin ze zich bevinden. Ze brengen de dagen zo goed en zo kwaad als het gaat door en herpakken zich op momenten waar je boosheid, zwaarmoedigheid of zwartgalligheid zou verwachten. Zonder zichtbare wrok toont de auteur die aan den lijve heeft ondervonden hoe het is om asielzoeker te zijn, de werkelijkheid van alledag binnen een asielzoekerscentrum. Het is wachten wat de klok slaat – vaak jaren aan een stuk – 'alsof de tijd een uur was dat niet voorbijging' (...) 'Stel je een gebouw voor vol wachtende mensen, tussen wie jij moet leven. Op een station of bij een bushalte met een paar mensen zal je je binnen een kwartiertje al onrustig voelen en om je heen kijken naar die mensen, die ook onrustig om zich heen of naar hun horloge kijken. Die situatie, maar dan met een paar honderd mensen en jarenlang. Niet wachten op een bus of een trein, maar om je leven te beginnen.'

Wachten op ...

Godot. De ultieme verbeelding van het wachten is het toneelstuk van Samuel Beckett uit 1952 dat nog altijd wereldwijd op het repertoire van toneelgezelschappen staat. Deze vertelling is het archetype van literatuur over wachten. De hoofdpersonen Vladimir en Estragon wachten op Godot. Wie dit is of waarom zij

op hem wachten wordt niet duidelijk, wel dat zijn komst of het wachten daarop onvermijdelijk is. 'E: Wat zullen we nu doen? V: Ik weet het niet. E: Laten we gaan. V: We kunnen niet. E: Waarom niet? V: We wachten op Godot. E: O ja.' Absurditeiten tijdens het wachten drijven de onbestemde tijd voort die wordt verbeeld aan de hand van een boom die blad krijgt. Tijdens het lezen kruipt het wachten onder de huid van de lezer en ligt de vraag wat de zin is van het leven voor de hand, al wordt deze niet gesteld. *Wachten op Godot* is een tijdloos verhaal dat voor vele interpretaties vatbaar is. Om op te kauwen tijdens het wachten dat voorlopig zal voortduren of onderdeel zal blijken van het nieuwe normaal. ◀

Joris Ockeloen en het wachten / Jeroen Brouwers / Atlas Contact / 155 pagina's / € 14,99

Een van ons / Christine Otten / De Geus / 236 pagina's / € 20,-

Hoe ik talent voor het leven kreeg / Rodaan Al Galidi / Jurgen Maas / 400 pagina's / € 15,50

Wachten op Godot / Samuel Beckett / De Bezige Bij / 224 pagina's / € 22,99 (verwacht juli)

HIER VIND JE WAT JE NOOIT

HAD DURVEN ZOEKEN

Ilja Pfeijffer

De boekhandel van Pampus – een uitnodiging tot oponthoud – KNSM-laan 303 – 419 3023

Jeugdland 1.5

TEKST: TINEKE KALK
FOTO: ARJEN POORTMAN

Ze kan net lezen', vertelt de moeder. Langzaam leest haar dochtertje de tekst over handen wassen die op het schoolbord staat bij de ingang van Jeugdland. Alleen met dat lange woord 'lievelingsdieren' moet moeder haar even helpen. Maar de tip om tijdens het handen wassen de twintig seconden te vullen met het hardop opnoemen van je tien lievelingsdieren, is voor haar dochtertje weer een makkie. Een stuk verderop wordt er door drie wat grotere meisjes lustig op los getimmerd. Uiteraard met 'schone' hammers. Roel, een van de medewerkers, beheert het kratje met gedesinfecteerd gereedschap. Ik vertel hem maar niet dat ik gezien heb hoe de meiden, pedagogisch-plus, harmonieus samenwerkten, maar dat de gedesinfecteerde hamer, corona-min, van hand tot hand ging. Jongensland, de voorloper van Jeugdland, werd in 1949 opgericht. Baldadige knapen uit dit deel van de stad vonden, volgens een polygoon journal uit 1957, speeltuinen veel te braaf vertier: ze wilden fikkie stoken en hutten bouwen. Jongensland werd later Jeugdland Amsterdam, waar meisjes inmiddels de helft van de bezoekers uitmaken. Maar nog altijd is hutten bouwen en het traditionele fikkie stoken op zondagmiddag een van de grootste attracties. En nog steeds is Jeugdland gratis toegankelijk!

Doe-dingen voor allemaal

Een paar dagen na de herstart, begin april, zit ik in een lege kantine aan tafel met Meinke Noordam. Zij is sinds kort directeur van de Stichting Jeugdland die verantwoordelijk is voor beheer en exploitatie van het terrein en de gebouwen. Voor het programma op Jeugd-

land werken ze samen met Stichting Nowhere, Stichting Outdoor & Watersport en Hemelse Tuinen. Ik vraag haar hoe ze de sluiting heeft beleefd. Meinke: 'Toen het tot mij doordrong dat we moesten sluiten, besepte ik dat juist Jeugdland een plek was waar je uit de voeten kunt met de 1,5-meter maatschappij. Wij zijn een openluchtlocatie van maar liefst vier hectare groot en onze doelgroep, kinderen in de basisschoolleeftijd, lijkt niet de grootverspreider van corona. We zouden juist nieuwe medewerkers gaan aantrekken, maar dat is uitgesteld en nu, dat is zo geweldig, zet iedereen in het team een stapje extra.' De medewerkers werkten door: dieren en natuur onderhouden en achterstallige klussen uitvoeren. Niet dat er geen zorgen zijn. Meinke: 'We krijgen gedeel-

'Schone hammers' gaan van hand tot hand

telijk subsidie van het stadsdeel, maar de rest moeten we zelf opbrengen met de inkomsten uit de kantine, de kinderfeestjes en de verhuur. Dat valt nu grotendeels weg. Met het buitenloket waar we nu drank en versnaperingen verkopen, zullen we die klap bij lange na niet opvangen.' 'Hoe gaat jullie zomer eruitzien?', vraag ik.

Deze zomer konden wel eens meer gezinnen dan anders thuis blijven, noodgedwongen. Gelukkig is Jeugdland na een paar weken sluiting weer open. Maar hoe zorg je ervoor dat corona geen al te grote spelbreker is?

Meinke: 'We zijn open maar zullen gezien de 1.5-afstand het aantal bezoekers dat tegelijkertijd op het terrein is, beperken. Belangrijk is dat de kinderen zich zoveel mogelijk over het terrein verspreiden. Nou nodigt Jeugdland daar ook toe uit, maar we verkopen ook 'zelf doe dingen', zoals maakpakketjes voor vijf euro waarmee kinderen bijvoorbeeld een tekenrobotje of een insectenhotel kunnen maken. Een andere activiteit is met een schepnet, potje en loep op zoek gaan naar waterbeestjes. Ook hebben we besloten dat we het terrein dat we met Hemelse Tuinen ontwikkelen voor stadslandbouw, dat pas in 2021 klaar zal zijn, tijdelijk al openstellen. Vroeger was de zomervakantie een rustige periode, maar dat kon nu wel eens anders uitpakken. We zijn zes dagen per week open in de zomerperiode. We overwegen daarom een dag te reserveren voor speciale groepen, zoals kinderen van ouders die gebruik maken van de Voedselbank in de buurt en kinderen van wie we de ouders moeilijker bereiken omdat ze geen Nederlands lezen.'

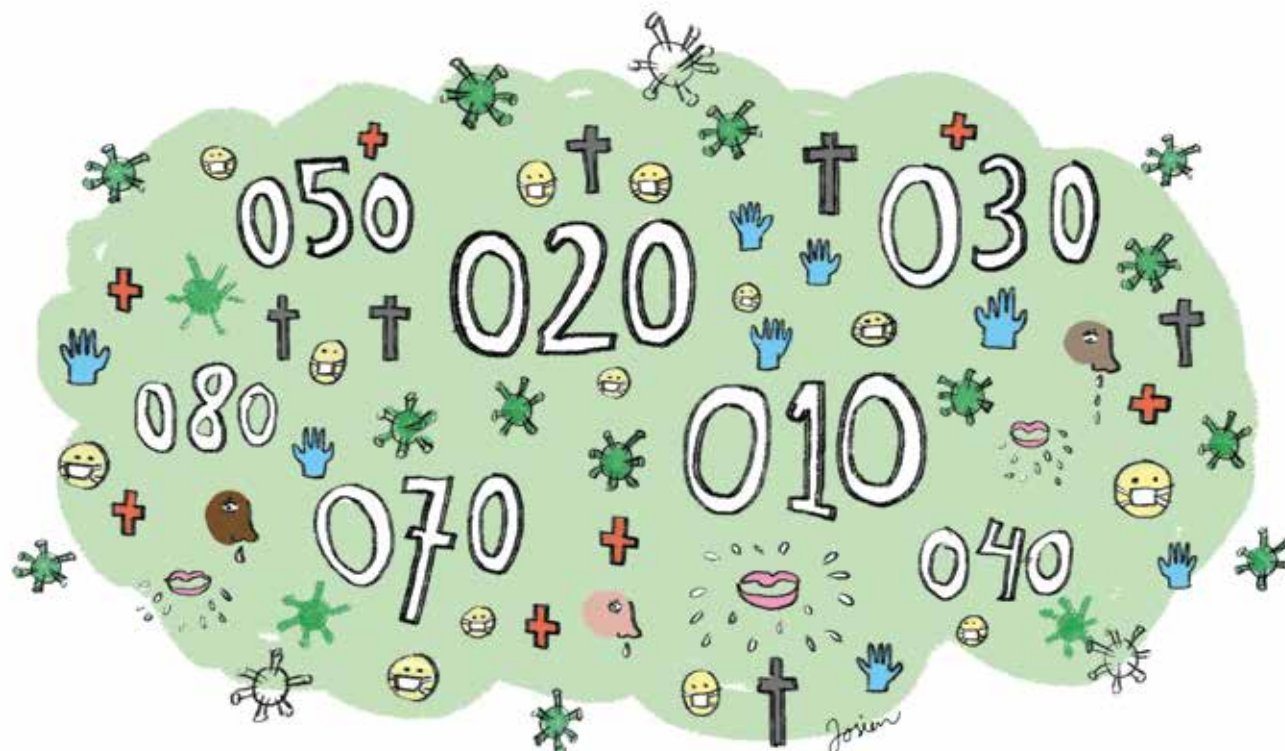
Als ik Michiel Vervoort van Outdoor & Watersport vraag welke activiteiten niet doorgaan vanwege de coronacrisis somt hij op: 'Vloten bouwen, suppen en kanoën vallen vooralsnog af omdat dat activiteiten zijn waarmee kinderen in het koude water zijn en de warme douches vanwege corona afgesloten zijn. Raften en kajakken gaan wel door. Bij de outdoor-activiteiten sneuvelt het blaaspijpschieten, maar het bouwen van een katapultinstallatie en het boomklimparcours blijven. Voor de sportkampen moet je je inschrijven, zodat we op die manier de aantallen deelnemers kunnen beheersen.' Maar ook hij heeft nog geen idee hoe het verder zal lopen. Het is duidelijk: corona vereist creativiteit van alle medewerkers. En laat dat nu juist hun grootste kracht zijn! ◀

Informatie: www.jeugdland.nl en de bijbehorende Facebook en Instagram pagina's

gelderland artifort leolux montis pastoe spectrum stokke/variër gispin 412

 jan van beek
EIGENTIJD'S WONEN

beukenplein 23 amsterdam 020 6656310 www.janvanbeek.nl

COVID-19 in de grote steden

TEKST: LISA SCHEERDER
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

In deze coronatijd is er bepaald geen gebrek aan cijfers. Toch is er nog wel iets interessants te melden. Specifieke cijfers voor Amsterdam Oost zijn er niet, daarentegen valt er een boeiende vergelijking te maken tussen de vier grote steden: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Peildatum van de cijfers is 28 mei.

In Nederland zijn op de peildatum 45.950 mensen besmet. Het aantal gemeten besmettingen in Amsterdam staat op 2329. In verhouding is dat iets meer dan in de rest van het land. Zijn in Nederland per 100.000 inwoners 264 mensen besmet, in Amsterdam is dat 266,8. Den Haag heeft minder besmettingen dan Amsterdam, maar nog iets meer dan het Nederlandse gemiddelde, namelijk 264,3 per 100.000 inwoners. Utrecht ligt een stuk hoger, op 291 en Rotterdam is het hoogst, daar zijn 362,8 per 100.000 inwoners besmet.

Hoeveel van de besmette inwoners zijn opgenomen in het ziekenhuis? In Nederland zijn per 100.000 inwoners 67,3 mensen voor COVID-19 in het ziekenhuis opgenomen. In de grote steden is het beeld divers. In Den Haag zijn 57,2 inwoners per 100.000 opgenomen, behoorlijk onder het Nederlandse gemiddelde dus. Maar in de drie andere grote steden zijn meer dan gemiddeld inwoners in het ziekenhuis opgenomen. In Amsterdam 69,8 per 100.000 inwoners, in Utrecht 71,8 en in Rotterdam zelfs 77,7. Als we naar de absolute aantallen kijken, dan zijn in Amsterdam de meeste mensen opgenomen in het ziekenhuis: 609. In Utrecht 257, in Den Haag 312 en in Rotterdam 506. Amsterdam is met 862.965 inwoners veruit de grootste stad van het land en dat zie je terug in deze cijfers. Rotterdam heeft 643.627 inwoners, Den Haag 544.766 en Utrecht 352.866.

In Nederland zijn per 100.000 inwoners 33,9 mensen overleden aan het virus. In Amsterdam is dat aantal lager, namelijk 31,1. In Utrecht is het nog lager, namelijk 29,6 personen per 100.000. Den Haag zit boven het gemiddelde met 39,8 en Rotterdam zit er wederom ver boven, met 51,0. Ook in absolute aantallen zijn in Rotterdam de meeste mensen overleden: 332 personen. In Amsterdam zijn 271 personen overleden, in Den Haag 217 en in Utrecht 106.

Voor Amsterdam geldt dus dat er iets meer dan gemiddeld besmettingen zijn, iets meer ziekenhuis opnames, maar dat het aantal overledenen iets minder is. Voor Utrecht geldt dat er behoorlijk wat ziekenhuisopnames zijn geweest, maar het aantal overledenen een stuk minder is. Den Haag zijn veel minder ziekenhuisopnames maar meer overledenen. En in Rotterdam zijn veel meer opnames en veel meer overledenen. Grote verschillen per stad dus.

Tot slot nog het besmettingspercentage; hoeveel personen worden besmet door een persoon, het reproductiegetal, de veelgehoorde R. Hoe hoger de R, hoe sneller en groter de verspreiding van het virus. In Nederland staat de R op de peildatum op 1,0. Elke besmette persoon besmet -slechts- een ander. De pandemie is daarmee enigszins beheersbaar geworden.

Is dat ook het geval in de vier grote steden? Het verschil per stad is ook hier weer groot. Amsterdam doet het het beste met een R

van 0,7, ver onder het landelijk gemiddelde dus. Dat betekent dat in onze stad gemiddeld op peildatum 28 mei minder mensen besmet worden dan in het land. Maar dat kan niet gezegd worden van de andere grote steden. In Rotterdam staat de R op 1,4, in Utrecht op 2,0 en in Den Haag zelfs op 2,2. Dat betekent dat in de andere grote steden de pandemie nog een stuk minder beheersbaar is. De komende tijd blijft dus nog behoorlijk spannend al lijkt Amsterdam op de peildatum in een rustiger vaarwater terecht te zijn gekomen.

lolaland

Een plek voor alle IJburgers,
jong en oud, die een leuk idee hebben
voor de buurt.

Bezoek
www.lolaland.nl
voor de agenda.

Pampuslaan 501 - 1087 HP - Amsterdam

Een achttiende-eeuwse

Prent door Simon Fokke van het spiegelgevecht op 14 mei 1717

Al vanaf de zeventiende eeuw vonden in onze stad grote nautische evenementen vergelijkbaar met SAIL plaats. Voor Amsterdammers die van vermaak op het water hielden, was 1717 een topjaar. Ze konden hun hart ophalen aan maar liefst drie spektakels op het IJ.

TEKST: ANNA DE HAAS

BEELD: RIJKSMUSEUM BEELDBANK EN STADSARCHIEF

Admiraalzeilen, de voorloper van SAIL Amsterdam, was een evenement dat in voorbije eeuwen jaarlijks plaatsvond. Deelnemers waren particuliere eigenaars van de jachten en boeiers die in de Oude Jachthaven bij het Bickerseiland en in de jachthaven van Kattenburg lagen. In de jaren 1716-1721 deed Jan van Gijsen verslag van dit evenement in zijn weekbladje *Maandagse Amsterdamsche Mercurius*. Hij was in die periode regelmatig te gast op het jacht van zijn vriend Cornelis Tjerkisz Schaap die deelnam aan het admiraalzeilen.

Pleziervaartuigen in slagorde

Van Gijsen (1668-1722), nooit wars van enige overdrijving, vergeleek het admiraalzeilen met allerlei fameuze zeeslagen, van de Slag op het Slaak (Zeeland, 1631) tot die in de Baai van

Vigo (Spanje, 1702). De deelnemende jachten, verdeeld in twee eskaders, voeren 'in zegepraal met kronkelende wimpels', het IJ op, toegejuicht door 'Amstels burgerij' vanaf de wal, maar ook vanaf talloze bootjes die eromheen dobberden. Overal klonken trompetten, trommels en bekkens. Getooid met hun vlaggen en wimpels en uitgerust met wat klein geschut, formeerden de eskaders twee linies tegenover elkaar en begonnen elkaar te beschieten. Dat deden ze met losse flodders: kogelhulzen met kruit, maar zonder kogel. In deze zogeheten kardoezen werd het kruit afgestopt met kurk of papier in plaats van een kogel. Het schieten gaf veel lawaai en kruitdampen maar weinig schade. Na deze show zette de vloot koers naar Zaandam of Durgerdam, waar hij stevast werd opgewacht door 'duizenden van zielen' en begroet met trompetgeschal en ka-

nongebulder. Daar at en dronk iedereen zich vol om dan de terugreis te aanvaarden 'in zulk een ord're, als dezelve was gekomen; te weten, sierlijk in eskadere verdeeld'. De Amsterdammers kwamen de terugkerende vloot tegemoet 'met sloep en en schuit en boot; de IJ-kant kriede door de toegevloede mensen', die hen luidkeels welkom thuis heetten.

Spiegelgevecht voor de tsarina

In de zomer van 1717 bezochten tsaar Peter de Grote en zijn vrouw Catharina de stad. Peter moest echter eerst door naar Frankrijk. Ter vermaak van de tsarina werd op 14 mei een spiegelgevecht op het IJ georganiseerd. Daaraan namen niet alleen de 'speelvaartuigen' uit de jachthavens deel, maar ook de jachten van de Admiraliteit en de Oost- en West-Indische Compagnieën. Er wapperden zoveel vlaggen

dat het '(nauw)keurigst oog erin verdwalen zou: geen schip dat niet was voorzien van vlag op vlag'. Van Gijsens eskader, onder schout-bijnacht Matthias Boudaan, voerde de prinsenvlag (oranje-blanje-bleu), het andere eskader, onder commandeur Hendrik Grave, een rode vlag. Beide heren waren in dienst van de Admiraliteit. Bij de vloot voegde zich een schip onder Russische vlag met aan boord de tsarina en de stadsbestuurders. Zij werd begroet met, aldus Van Gijsen, het oorverdovend 'geluid der tromm'len en trompetten en het kanon'.

Het spiegelgevecht begon. Tot verdriet van Van Gijsen die niet van vechten hield in welke vorm dan ook. Horen en zien verging hem, overal zag hij rook en vuur. Op het hoogtepunt van de strijd bevond de vloot zich ter hoogte van Kattenburg, tussen Nieuwendam en Schellingwoude ten noorden, en de werven van de Admiraliteit en de VOC ten zuiden. Op het jacht van Schaap sjouwde Van Gijsen, ietwat bangig, met kruut en kardoezen. Maar toen de papierproppen op waren, zag hij kans een grootse daad te verrichten: 'ik trok straks (meteen) een dik en groot pakket Merkuren uit mijn zak en zei: daar vrienden, redt uw vrijheid, eer en leven'. En zo zag hij 'de flarden van de Maandagse Merkuur heen stuiven door de vloot'. Ten slotte keerden de eskaders terug naar hun havens, Schaaps jacht met een aan flarden geschoten vlag. Weer 'grimmelde' het langs het IJ van de mensen en klonken er trommels, trompetten en het kanon.

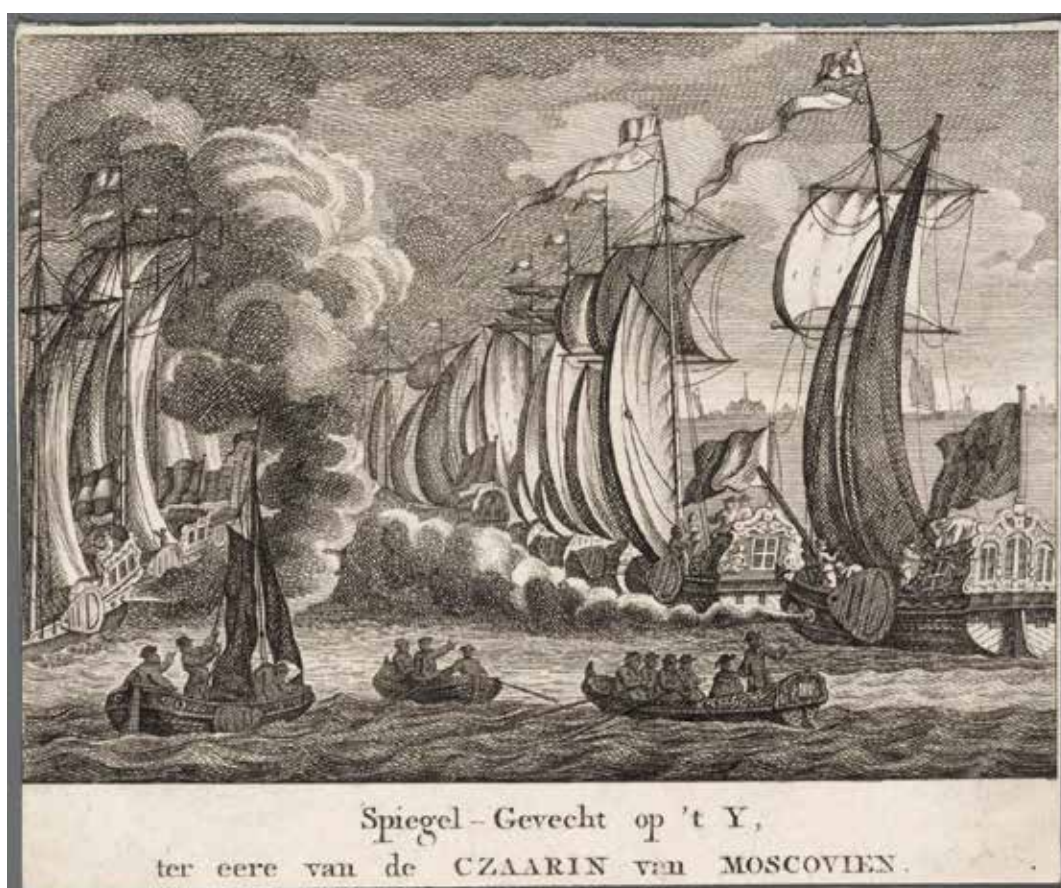
Spektakel voor de tsaar

Dat mei-evenement was geen reden om het gebruikelijke admiraalzeilen af te blazen. Helemaal gelukkig was Van Gijsen niet, want die

16e juli waaide het hem te hard. Dat hij dat niet leuk vond is voorstelbaar, want hij kon niet zwemmen. Het evenement verliep niet helemaal vlekkeloos. Een man wiens jacht schade had opgelopen, verliet nijdig zijn eskader. Op een ander schip viel een trompetter overboord. In Durgerdam heerste een ruzie-achtige sfeer. En later, bij het vertrek uit Durgerdam, raakte de boegspriet van Schaaps jacht de vlaggenstok van een ander. Ruzie was het gevolg, waarbij de boze jachteigenaar opzettelijk tegen Schaaps jacht aan voer. Al met al was het bijna donker toen ze toch behouden thuiskwamen.

Later wilde de tsaar óók nog een spiegelgevecht. Zo kwam het dat er op 17 augustus nogmaals een spiegelgevecht was, al vond dit meer richting Zuiderzee plaats. Weer wapperden talloze vlaggen, weer zagen de oevers zwart van de mensen 'van allerhande soort, zo hoog als laag van staat'. Toen het keizerlijk paar in de vloot arriveerde, barstte het los: 'lucht, aard en water scheen te beven van het gedonder van 't kanon van 't land en van de vloten'. Ook present was prinses Maria Louise, moeder van de toekomstige stadhouder Willem IV. Haar schip voerde uiteraard een oranje vlag. Tijdens het gevecht bleek overigens dat losse flodders niet helemaal ongevaarlijk waren: Van Gijsens vriend Schaap raakte licht verwond aan zijn been 'door een vervloekte prop'.

Nooit had Amsterdam zoveel IJ-evenementen in één jaar gezien en dat zou ook nooit meer gebeuren. Wij moeten het stellen met één SAIL in de vijf jaar. Dat is al karig, maar nu het evenement dit jaar is afgelast, komen we er echt bekaaid van af. Laten we hopen dat de SAIL in 2025 extra spectaculair zal zijn. <

Op deze anonieme prent van hetzelfde evenement zijn de twee eskaders goed te zien

De 1400 van de Blasiusstraat*

Ze gingen
de 1400
van de Blasiusstraat

De banketbakker
melkbezorger
naaister
en regenjasplakker

De loopknecht
dienstbode
venter
en magazijnbediende

Niemand die
dat lot verdiende

Ze gingen
de 1400
van de Blasiusstraat

Alida, Rosa en Samuel
Gretha, Jeanette
Jansje en Elisabeth
Aaltje, Nathan en Emanuel

Ze gingen

87, 21 of 7
53,16 of 9
een heel gezin
of een enkeling

Ze gingen
met achterlating
van:

Een rieten stoel
een kruk
een speelgoedkast

Een ledikant
een kussen
een plafonnière
en een mat

Een hanglamp
een gasstel
broodtrommel
een trap

Een schemerlamp
een koffer
toiletgerei
en wandplaat

Ze gingen
bepakt en bezakt
en kwamen niet weërom

Het werd stil
in de Blasiusstraat.

JOYCE HES

* Dit gedicht is gemaakt op basis van het Herdenkingsboek Joodse Oosterparkbuurt, deel 1: Blasiusstraat, van Rogier Schravendeel.

Een ander universum

Yunus staart vol ongeloof in zijn boek. 'Dócent, is dit waar?' In zijn lesboek staat dat in Nederland mannen met mannen mogen trouwen en vrouwen met vrouwen, onder het kopje Wat vind jij? 'Ja', zeg ik, 'dat klopt. In Nederland mag dat.' Yunus is een huwelijksmigrant uit Marokko en woont nu zo'n maand of zes in Amsterdam. Het is een rustige, zachtaardige jongeman. Het Nederlands leren gaat hem niet makkelijk af, maar dat ligt niet aan zijn inzet. Hij kijkt mij lang aan. Dan buigt hij zich weer over de tekst. De paragraaf staat vol stellingen waar de cursist zijn of haar mening over mag geven, en dit is een uitdagende. Ik ga naast hem zitten. 'Vind je dat goed of niet goed?' Vind je begrijpt hij niet. 'Is dat goed of is dat niet goed?' maak ik ervan, hoewel het juist gaat om het subtiele verschil tussen mening en feit. Yunus laat zijn kin op de borst zakken en denkt diep na. Dan richt hij zich op en zegt beslist: 'Nee, het is niet goed.' Waarom niet? 'Dat zegt de Koran.' 'Oké', zeg ik, 'dat is jouw mening', en ik geef hem ongevraagd de mijne: 'ik vind het wel goed dat beide seksen met elkaar kunnen trouwen.' Hij kijkt me aan alsof hij in een ander universum is terechtgekomen. Dan gaat hij verder in zijn boek.

Wijze uitspraak

Een half jaar later. Het is de week voor de Gay Pride en ik zit met de Syrische Sahir op een terras in het centrum. Het ene homostel na het andere komt voorbij, hand in hand, armen om elkaar heen, met een vanzelfsprekendheid die alleen daar en dan gevoeld wordt in de stad. Sahir is een slimme musicus en masseur uit Aleppo en hij houdt van Amsterdam. Zijn Nederlands vlot snel, zijn Engels is goed. Hij volgt de stelletjes met zijn ogen en vraagt wat ik vind van this gay problem. Ik ga er eens goed voor zitten en trek ze allemaal nog eens uit hun al lang verlaten kast, mijn homoseksuele vrienden en vriendinnen. 'Voor mij

Bij Nederlandse les aan migranten gaat het om meer dan taal alleen: cursisten nemen hun wereld mee het lokaal in. IJopener Magazine brengt een serie met observaties van een taaldocent in Oost.

TEKST: HENRIËTTE LAKMAKER
BEELD: WINNY ROS

is er geen problem', zeg ik op luchtige toon. 'Hmm', zegt Sahir. Hij maakt zich, zegt hij, vooral zorgen over zijn kinderen die dan nog in een eindeloze procedure voor gezinshereniging zitten. Zullen zij niet heel erg schrikken straks? Dan denkt hij na, ongeveer even lang als Yunus boven zijn leerboek. 'Als de Turken en Marokkanen eraan kunnen wennen, dan kunnen wij het ook', stelt hij. Ik ben ontroerd

door deze wijze uitspraak en vertel hem maar even niet dat er onder sommige bevolkingsgroepen nog wel een en ander te winnen valt als het gaat om acceptatie van homo's.

Dit is Amsterdam

Weer een half jaar later stapt Pink mijn klas binnen: lange zwarte wimpers, rode lippen, rouge op de wangen. In haar thuisland was zij een man, nu zit ze midden in de transitie.

De anders altijd hartelijke Zaid uit Syrië begint te grommen en schuift dicht bij zijn vrouw als om haar te beschermen.

Het heterostel uit Afghanistan knikt vriendelijk, de Eritreeërs kijken en zwijgen. Er volgt een ongemakkelijk voorstelrondje waarbij Zaid vooral wil weten waar Pink vandaan komt.

'Private', zegt ze stellig met hese stem. In de weken daarna verovert Pink terrein, tot en met de stoel naast Asma, de vrouw van Zaid, met wie ze gezellig in het Arabisch zit te kletsen. Ze is charmant en laat zich tegelijkertijd niet in een hoekje duwen. Dan blijft ze steeds vaker weg - ze heeft erge last van de medicijnen, vertelt ze als ik haar bel.

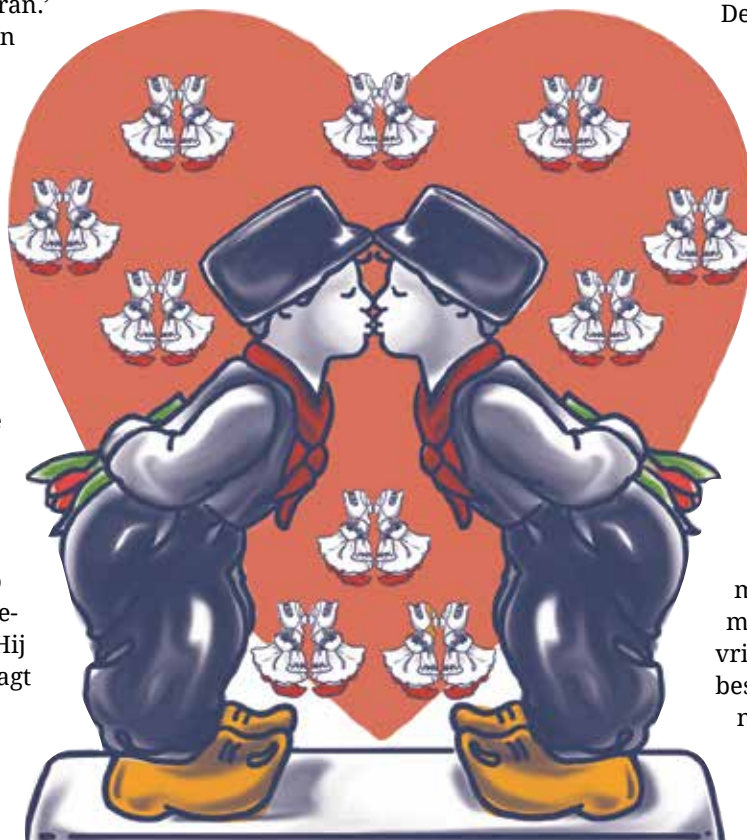
'Waar is Pink', vragen de anderen. 'Ze is moe', zeg ik. In de pauze zit Zaid gezellig met zijn arm over de schouders van zijn vriend Tekle, een oudere boer uit Eritrea. Ze bespreken iets in het Nederlands, ik kan het net niet horen. 'Dócent!', roept Zaid dan.

'Tekle wil iets weten.' Moeizaam formuleert Tekle zijn vraag.

'Is Pink een man of een vrouw?' 'Een vrouw', zeg ik. 'Maar vroeger' (ik wuif met mijn hand naar achteren) was zij een man. Zij was niet blij. Nu wel.' En ik leg uit over de operatie en de medicijnen. 'Oké', zegt Tekle, enkele jaren geleden nog een boer met één geit op het Eritrese platteland. 'Dat is goed.' Ook Zaid knikt, en glimlacht. 'Dit is Amsterdam.' <

De namen in dit artikel zijn veranderd om redenen van privacy.

Henriëtte Lakmaker is docent Nederlands als tweede taal (NT2) en taalvrijwilliger in Amsterdam-Oost en omstreken.

bevoegd docent geeft
gitaarles
- alle leeftijden
- alle stijlen
- klassiek en elektrisch

KNSM-Laan 768
bel voor info
06 24 12 48 85

Dineke, Alberto, Mateusz en Paulina komen uit Friesland, Spanje en Polen en vormen het Ebonit Saxophone Quartet. Ze winnen prijzen op belangrijke muziekfestivals in heel Europa en spelen in alle grote concertzalen van Nederland. En in de Meevaart in de Balistraat. Wat heeft een beroemd klassiek kwartet daar te zoeken?

Koffieconcert in Meevaart

Ebonit Saxophone Quartet speelt in de Meevaart

TEKST: HANNIE RAAFF
FOTO: MATEUSZ PUSIEWICZ

De Berlageblokken vormen de thuishaven van het kwartet. Dat is het monumentale complex tussen het Javaplein, de Molukkenstraat en de Balistraat. Schitterende oude panden, met geel en groen geschilderde kozijnen en deuren. Ze zijn begin twintigste eeuw ontworpen door de beroemde architect Berlage, voor grote arbeidersgezinnen met een kleine beurs. Nu, ruim een eeuw later, wonen hier 120 studenten, veelal van het conservatorium. Als je langs de woningen loopt, hoor je overal muziek. Op 23 maart kon je hier zelfs stukken uit de Matthäus-Passion horen, een balkonconcert door de bewoners. Dineke Nauta (27), de woordvoester van het saxofoonkwartet, woont hier sinds 2013. Ze is in 2017 afgestudeerd, maar muzikanten mogen hier na hun studie nog vijf jaar blijven wonen. Ook twee andere leden van het kwartet wonen er.

Het is coronatijd en het interview kan helaas niet in het Berlagecomplex plaatsvinden. Bovendien zitten twee leden van het kwartet vast in hun geboorteland Polen. Dineke werkt op de boerderij van haar familie in Friesland. Ik spreek Dineke via de videobel-app Zoom.

Een succesverhaal

‘We vonden elkaar al in het eerste jaar van onze studie’, vertelt Dineke, ‘er was zowel een muzikale als vriendschappelijke klik. We kwamen bij elkaar te wonen in de Berlagewoningen en dat was ontzettend inspirerend en leuk, we konden zo vaak oefenen als we wilden. We volgden samen een masteropleiding, bezochten workshops, deden mee aan concoursen en wonnen prijzen.’

Er vond weliswaar twee keer een wissel plaats omdat leden van het kwartet na hun studie te-

rug wilden naar land van herkomst, maar er kwamen nieuwe leden bij en het niveau bleef even hoog.

Hun debuut-cd *The Last Words of Christ* met muziek van Haydn, Webern, Sibelius en Sjostakovitsj verscheen in februari 2016. *Arabesque* (2018), hun tweede cd met muziek van Debussy, Janáček en Saint-Saëns, werd in de Volkskrant omschreven als pure magie.

Dus waarom geven ze koffieconcerten in de Meevaart? Is dat niet een beetje beneden hun stand?

Van de straat

‘Ik woon in een benedenwoning aan de straatkant’, vertelt Dineke, ‘en als ik aan het oefenen ben met het kwartet blijven mensen voor mijn raam staan om te kijken en te luisteren. Ik vind dat leuk, maar ook jammer dat ik ze niet allemaal kan binnenlaten. We waren ook op zoek naar een oefenruimte. De Meevaart is bij ons om de hoek en we mogen gratis van de theaterzaal gebruik maken als het publiek mag komen kijken. Werkplaats Amsterdam, ook in de Balistraat, ontwierp een poster, Birun in de Molukkenstraat verzorgde het printwerk. Nu hebben we één keer per maand een openbare repetitie. Met koffie.’

Door het contact met de Meevaart kregen we een vraag van René Janssen, die op iedere eerste vrijdag van de maand jamsessies organiseert. Die sessies worden geopend door een band, dat kan jazz zijn, hardrock of funk. En daarna kunnen muzikanten uit de buurt en van daarbuiten, gaan jammen, improviseren. Wij spelen alleen klassiek, geen jazz en improvisaties, maar René vond dat het ook leuk was om met klassiek te starten. En het leek ons ook heel leuk!

En dus gaat het kwartet optreden in het voorprogramma van een Jampot jamsessie van René Janssen (uitgesteld vanwege corona).

Een cadeau voor de buurt

In maart was de IJopener bij een openbare repetitie in de Meevaart. Vanwege corona konden de repetities in april en mei niet doorgaan. Maar Dineke is een rasoptimist. Ze vertrouwt erop dat ze nieuwe vormen vinden om te blijven spelen. Natuurlijk willen ze de draad zo snel mogelijk oppakken, maar eerst moet het kwartet weer compleet zijn. Er staan nog een paar mooie concerten in de wachtrij. Zodra de Meevaart weer open is (hopelijk vanaf 1 juni) kunnen ze hier weer voor die concerten gaan oefenen, met publiek. Het is echt een belevenis om mee te maken hoe een concert tot stand komt en om ook nog met de muzikanten koffie te drinken. Kortom, het Ebonit Saxophone Quartet is een cadeau voor de buurt! <

HairReset
Amsterdam

Last van:

- een jeukende hoofdhuid?
- een geïrriteerde hoofdhuid?
- haaruitval?
- kale plekken?
- roos?
- schilfers?
- alopecia androgenetica?
- alopecia areata?

Maak een afspraak voor een consult

Levantplein 68 - KNSM-eiland

020-419 32 26

www.hairreset-amsterdam.nl

Galerie 23 voor hedendaagse Afrikaanse kunst

Platform voor Afrikaanse en Caraïbische kunstenaars

TEKST: CORRY ZOLL
FOTO'S: GALERIE 23 SBK

De vestiging van de Stichting Beeldende Kunst (SBK) op de KNSM-laan in het Loods 6 gebouw, herbergt, naast de eigen galerie en kunstuitleen, ook Galerie 23 voor hedendaagse Afrikaanse kunst. Galeriehouder Fons Geerlings presenteerde al enige jaren exposities en bracht de Afrikaanse beeldende kunstenaars in Nederland in kaart, met een kleine expositie plus een CV. Hij tipte soms ook de SBK die regelmatig werk van hen kocht. Deze activiteiten zijn de basis van het door Geerlings opgebouwde netwerk met Afrikaanse kunstenaars. Galerie 23 werd in 2005 opgericht op initiatief van de toenmalige SBK-directeur die Geerlings kende van diens virtuele exposities op de Africaserver.

De doelstelling van Galerie 23 sluit direct aan op die van de SBK, in het verleden door Nederlandse collega's opgericht: 'SBK biedt een podium aan kunstenaars om zich aan een breed publiek te presenteren. Van kunstenaars die hun sporen al hebben verdiend tot jong aanstormend talent.' Zo willen SBK Kunstuitleen & Galerie 23 een breed publiek interesseren voor hedendaagse kunst, 'omdat kunst niet alleen thuishoort in een museum maar onderdeel moet zijn van het dagelijks leven; thuis, op de werkplek en in de openbare ruimte'. Galerie 23 organiseert exposities met werk van kunstenaars uit Afrika, de Caraïben en Suriname, wonend en werkend daar of in Europa en verkoopt daarnaast werk van hen uit voorraad. Beelden en sculpturen zijn er maar een beperkt onderdeel, de nadruk ligt meer op schilderkunst.

Wars van iedere associatie met ontwikkelingshulp is Galerie 23 uitgegroeid tot een platform voor kunstenaars die hier willen exposeren en verkopen. De relatie is gebaseerd op autonomie en zelfstandigheid van de kunstenaars. De

contracten zijn eenmalig en de kunstenaars behouden de rechten op hun werk. Geerlings: 'Een fatsoenlijk contract is van belang voor de vrijheid en zelfstandige ontwikkeling van de kunstenaar.'

Na vijftien jaar de galerie met veel passie gerund te hebben neemt Geerlings afscheid om welverdiend met pensioen te gaan. Op 1 juni stopt hij als galeriehouder. Zijn opvolger is Priscilla Tosari, kunsthistorica met Surinaamse achtergrond en gespecialiseerd in Surinaamse en Caraïbische kunst.

Kleine Suriname Tentoonstelling

In 2019, in de Kleine Suriname Tentoonstelling (georganiseerd naast de Grote Suriname Tentoonstelling in de Nieuwe Kerk), werd in Galerie 23 werk geëxposeerd van de oudere generatie Surinaamse kunstenaars, onder wie Quintus Jan Telting en René Tosari. Ook was er werk te zien van gevestigde kunstenaars als Remy Jungerman – die Nederland vertegenwoordigde op de Biënnale in Venetië – van Michael Tedja en van de jongere generatie kunstenaars, zoals de net van de Fotoacademie afgestudeerde Jaasir Linger. Verder waren vertegenwoordigd: Sunil Puljhun, Ken Doorson, Natasja Kensmil, Ilene Themen, Ramon Bunsee, Guillaume Lo-A-Njoe en Geor-ge Struikelblok.

De afgelopen jaren organiseerde Galerie 23 zo'n tien tentoonstellingen per jaar. Er zijn bijvoorbeeld uitgebreide exposities geweest van Afrikaanse kunstenaars als fotografe Angèle Etoundi Essamba (Nederland/Kameroen), Phiri Macuacua (Londen/Mozambique), Mo Arab (Nederland/Marokko) en Fally Sene Sow (Senegal). Er is in de Galerie een mooie verzameling kunstwerken te zien van al deze kunstenaars en voor wie meer wil weten of onderzoek wil

Fons Geerlings en Priscilla Tosari

doen is er ook een kleine bibliotheek beschikbaar.

Zoals overal liggen door de coronacrisis dit soort activiteiten nu stil. Zodra de omstandigheden dit toelaten, komt er een vervolg op de Kleine Suriname Tentoonstelling.

Op de agenda staat in ieder geval nog een afscheidstentoonstelling van Fons Geerlings met werk van kunstenaars Cool Diabang (Senegal) en Ray Zijlstra (Nederland/Aruba). Geplande tentoonstellingen in de nabije toekomst: Mo Arab (Lelystad, 1982) en Timothy Voges (Willemstad, 1993); 20 mei t/m 21 juni; Cool Diabang (Senegal, 1972); 20 september t/m 11 oktober; Ray Zijlstra (Aruba, 1966); 8-25 oktober. Voor nadere informatie over de data en om op de hoogte te blijven, is het aan te raden de website te raadplegen en u aan te melden voor de nieuwsbrief van Galerie 23. <

Informatie: www.sbk.nl/galerie23

Fally Sene Sow, Amsterdam Levantkade en Ertskade 2017, mixed media

Fally Sene Sow, Amsterdamse gracht nabij Nicolaas Kerk 2019, mixed media

Iers sodabrood

KOKEN

TEKST: LIDA GEERS
FOTO'S: GERALDINE NORMOYLE EN LIDA GEERS

Neeltje Wiedemeijer heeft, sedert het samengaan van Tong-Tong en Kadekrant tot IJopener in 2006, en daarvoor al in Tong-Tong, haar ei-

die ze ons gegeven heeft. Er komt nu een andere opzet, waarvan we hopen dat het werkt. Iedereen heeft thuis wel een favoriet recept dat in de familie is overgeleverd en niet echt in de kookboeken is terug te vinden. Het zou leuk zijn om zo'n recept in de kookrubriek te publiceren. Stuur uw recept naar de redactie en misschien wordt er van uw recept een leuk artikeltje gemaakt. Wij hebben er vijf per jaar nodig en het kan gebeuren dat er moeilijke keuzes gemaakt moeten worden. Dit is het eerste voorzetje.

In deze wonderlijke tijd die we allemaal doormaken, hebben heel veel mensen meel gehamsterd en zijn nu driftig op zoek naar gist. Zij willen kennelijk brood bakken. In Ierland bakken ze sinds ongeveer 1850 sodabrood. Vlak na de hongersnood was er voor de Ieren bijna geen voedsel. Dat bestond uit aardappelen, als ze er waren, en plat brood zonder gist.

Wel was er zachte tarwe, dat niet zo goed rijst, en er waren koeien. Een Engelsman ontdekte dat baking soda samen met karnemelk luchtbelletjes produceert en zo gebruikt kon worden als gist. De Ierse regering gaf alle gezinnen baking soda, waarmee ze hun eigen brood konden bakken. Daar was geen oven voor nodig, trouwens die waren er toen nog niet. Er werd gewoon een gietijzeren pan met deeg in het open vuur gehangen. Vandaar, volgens mijn Ierse schoondochter, 'the famous hard crust!'. Dat kunt u ook. Daar gaat ie...

gen kookrubriek gehad. Voor ieder nummer schreef ze een recept. In de allereerste IJopener voor 'Eieren op z'n Indisch', toen nog met een foto, later altijd met een zelfgemaakte aquarel. Recepten die uitnodigden om ze te proberen – en dat hebben velen dan ook gedaan. Nu, na dertig jaar schrijven, heeft ze besloten te stoppen met haar bijdragen aan IJopener en ik denk dat ik ook namens alle lezers spreek, wanneer ik haar bedank voor alle culinaire inspiratie

• 500 gram meel (volkoren, spelt, witmeel, of gemengd 400 gram meel en 100 gram haver-moutvlokken)

- 500 cc karnemelk op kamertemperatuur
- 10 gram baking soda (te koop bij toko's, Jumbo, biologische winkels)
- 4 gram bakpoeder, of wijnsteenpoeder
- 6 gram zout

Verwarm de oven voor op 225 graden. Doe alle droge ingrediënten in een royale kom en meng ze met de hand goed door elkaar. Voeg de karnemelk toe en roer met een pannenkoek alles tot een nat deeg (de kom linksom draaien en de pannenkoek tegenovergesteld, gaat het makkelijkst). Als het deeg aan de droge kant is, nog wat water of karnemelk toevoegen. Het moet echt nat zijn als een dikke brij en heel goed gemengd. Vet een cake-bakblik (ongeveer 29/10 cm) goed in met olie en doe het natte deeg in het blik. Verdeel het deeg en snij met een scherp mesje een diepe inkeping in de lengte (niet vergeten). Schuif het blik in het midden dwars in de oven en bak het brood in 45 minuten gaar. Een heteluchtoven is niet aan te bevelen, daarmee droogt de bovenkant uit. Na 45 minuten, brood uit het blik, afkoelen en klaar is Kees. Je kunt het brood bewaren in de vriezer.

Mijn Ierse kleinzoon Darragh, 13 jaar, bakt zijn eigen brood en doet daar chocolade chips doorheen. Krenten of rozijnen kan ook, of iets hartigs. Het enige is, dat je in het begin een beetje moet wennen aan de geur, maar dat gaat na een tijdje over. Succes! <

Darragh met zijn zelfgebakken sodabrood

Bij inlevering van deze advertentie
10% korting op alle materialen.

<ul style="list-style-type: none"> Verf in de juiste kleur Kasten op maat Raffito kasten Storemax Mirrorwall IJzerwaren Gereedschappen Electra 	<ul style="list-style-type: none"> Hout Plaat en lijstwerk Unieke Zaagkwaliteit Flexa Sikkens Cetabever 	<p>Openingstijden</p> <p>Maandag t/m vrijdag 08.30 - 18.00 uur</p> <p>Zaterdag 09.00 - 17.00 uur</p>
--	---	--

Wittenburgergracht 103-113 - 1018 MX Amsterdam - 020-6224065
info@dhzwittenburg.nl - www.doehetzelfwittenburg.nl

Luilak vieren in de Indische Buurt

TEKST: FINA VAN DER WEIDE
 FOTO: STADSARCHIEF AMSTERDAM /
 VEREENIGDE FOTOBUREAUX N.V.

Stichting Geheugen van Oost verzamelt verhalen over Amsterdam Oost van (oud-)bewoners en anderen. Alle verhalen zijn te lezen op www.geheugenvanoost.amsterdam, zodat de geschiedenis niet verloren gaat. De IJopener publiceert elke keer een verhaal. Deze keer van Fina Buyen van Weelderen-van der Weide, opgegroeid in de Eerste Atjehstraat in de jaren 60/70, een heerlijke tijd om kind te zijn, zoals zij zelf zegt.

Al lang bedelde ik elk jaar om samen met mijn vriendjes mee te mogen doen met het luilakfeest. Ik hoorde altijd zulke leuke verhalen, en dan de luilakbolletjes, ik had er dromen over. Toen ik een jaar of 6/7 was mocht ik dan eindelijk van mijn moeder meedoen, en dan vanaf 4 uur! Het was zo spannend. Natuurlijk sliep ik die nacht niet. Ik lag te denken aan al de plannen die we hadden gemaakt.

We zouden alle oude fietsen verzamelen en die midden over de weg leggen, zodat er geen auto meer door kon. We hadden een liedje gemaakt op de tekst van *Het zal je kind maar wezen*. Heel origineel werd dat *Het zal je fiets maar wezen*, maar we zongen het met veel enthousiasme. We zouden ook alle deurknoppen aan elkaar binden en natuurlijk belletje trekken en luilak roepen.

Onderbroekenelastiek

Om vier uur stond ik in de startblokken en rende op het: 'Ga dan maar', van mijn moeder naar buiten. De fietsen lagen al klaar. Iedereen zat er omheen en zong. Omdat er op dat uur nog geen auto voorbij kwam, besloten we dan maar om de deuren te gaan binden. Touw hadden we niet, wel onderbroekenelastiek uit moeders naaimand gepikt. Al snel waren alle deuren voorzien van een flink stuk elastiek

en zou de deur open maken niet zo makkelijk meer gaan. Op de hoek haalden we om 6 uur heerlijke warme luilakbollen en op de hoop fietsen werden die opgegeten.

De bakkersvrouw liep rood aan

En net toen we daarmee klaar waren, kwam er een auto de straat in. Het was de bakkersvrouw die brood kwam brengen of halen (dat weet ik niet echt meer) en ja ze kon er dus niet door. Ze liep rood aan, deed het raampje open en gilde dat we die troep weg moesten halen, ze moest erdoor. Natuurlijk deden we dat niet, we zongen lekker door en deden alsof ze er niet was. Na een paar minuten begon ze te toeteren en toen dat niet werkte, stapte ze maar uit en begon aan de fietsen te sjoeren. Al snel had ze een stuk vrij waar ze dacht langs te kunnen rijden. Maar terwijl zij weer in haar auto stapte, legden een paar grotere jongens alles weer op zijn plek. Ohhh wat ging ze tekeer. En toen middenin al dat lawaai, ging er op nummer 28 een raam open. We zagen een wit been naar buiten komen en toen nog een en daarna een kanten nachtpon. Het was de oudere dame die er woonde. Wij kinderen vonden haar eng, we noemden haar de heks. Ze zag er niet uit. Lange onderbroek met kantjes, een nachtpon vol kantjes en tierelantijntjes en een muts op haar hoofd vol krulspelden. Daaroverheen droeg

ze haar jas die half was dichtgeknoopt. Ze had een groot vleesmes in haar handen en de kinderen stoven weg. Tegen de bakkersvrouw zei ze dat ze de politie had gebeld voor dat tuig en toen ging ze de elastieken van haar deur doorsnijden en die van de naaste burens. In plaats van door de deur naar binnen te gaan kroop ze weer door het raam. Natuurlijk onder luid gejoel van ons.

Politie erbij

Even later kwam de politie aanrijden. Ze kwamen van de Celebesstraat af en stonden dus aan de andere kant van de fietsenstapel. De bakkersvrouw stond luid te krijsen en een van de agenten zei: 'Mevrouw, als u nou gewoon even omrijdt via de Tweede Atjehstraat?' De bakkersvrouw die nog flink aan het krijsen was, klapte verbaasd haar mond dicht. Even stond ze nog met ongeloof naar de agenten te kijken, toen stapte ze in en reed achteruit de straat uit, om even later op de hoek te verschijnen. En wie stond daar breed lachend? Juist, de bakker. Hij had alles gezien en stond zich rot te lachen. Resultaat: weer ruzie, maar nu tussen man en vrouw en wij kregen een grote zak luilakbollen gratis van de bakker, want hij vond het super. <

Tijd voor actie: VvE's moeten verplicht sparen voor onderhoud

Team Dost

Veel Verenigingen van Eigenaren (VvE's) hebben nog geen reserve voor toekomstig onderhoud, terwijl zij dit per 2021 in de jaarlijkse begroting moeten opnemen. Dat betekent dat zij dit jaar nog de spaarpot oftewel het reservefonds moeten regelen.

Twee opties

VvE's hebben de keuze. Er wordt gespaard op basis van een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) of er wordt jaarlijks 0.5% van de herbouwwaarde gespaard. Sparen op basis van het MJOP heeft de voorkeur, omdat het spaargeld dan aansluit bij de te verwachten toekomstige onderhoudskosten.

Vorbereiding

Welke keuze u ook maakt, de VvE zal de nodige voorbereidingen moeten treffen. Is er een MJOP dat gebruikt kan worden of moet het plan nog gemaakt worden? Is de herbouwwaarde bekend of willen jullie het pand laten taxeren?

Het benodigde onderhoudsbedrag moet in de begroting voor 2021 zijn opgenomen. Dat moet dit jaar dus gebeuren, zodat jullie in 2021 aan deze wettelijke verplichting voldoen. Wees op tijd en beslis tijdens de aankomende vergadering op welke wijze jullie willen sparen.

Gevolgen

De hoogte van het reservefonds en de staat van onderhoud zijn mede bepalend voor de hoogte van de hypotheek voor nieuwe kopers. Ook daarom is het dus van belang om dit goed op orde te hebben.

Noodwet i.v.m. corona

Er is momenteel een noodwet in de maak voor VvE's om tijdens de coronacrisis toch te vergaderen en besluiten te nemen. VvE's horen binnen de eerste vijf of zes maanden na afloop van het boekjaar te vergaderen om de jaarrekening vast te stellen. Deze vergadering vindt fysiek plaats. Dat mag nu vanwege de coronamaatregelen niet. De noodwet maakt het mogelijk voor VvE's om de termijn waarbinnen de vergadering moet plaatsvinden met zes maanden te verlengen. Is dat niet wenselijk of zijn er andere onderwerpen waar (snel) over besloten moet worden? Dan regelt de wet dat er ook digitaal vergaderd mag worden.

En nog een laatste tip

Het spaargeld moet op een aparte betaal- of spaarrekening staan. Deze bankrekening staat op naam van de VvE. Wilt u meer weten over het reservefonds en de eisen voor het MJOP, of de noodwet i.v.m. corona, bekijk dan de informatie op onze website www.wooninfo.nl of neem contact op met !WOON via 020-5230130, of vve@wooninfo.nl.

Adverteren

Wilt u adverteren in de IJopener?

Stuur dan een email naar adverteren@ijopener.nl.

Kijk voor meer informatie over adverteren op onze website www.ijopener.nl.

TARIEVEN

Losse advertenties per cm ²	€ 2,10
Halve pagina	€ 680,00
Hele pagina	€ 1.260,00
Hele pagina achtercover	€ 1.500,00
Korting: 5-10-15 nummers aaneen resp. 5%-10%-15%	
Opslag vaste plaats	10%

AFMETINGEN

Breedte 70, 145 of 220 mm
Hoogte variabel
Hele pagina 260 x 360 mm + 5 mm afloop

ADVERTENTIES OPMAKEN OF WIJZIGEN

Kleine advertenties € 25, grotere € 45

ADVERTENTIES AANLEVEREN

Advertenties dienen aangeleverd te worden in PDF-formaat (300 dpi, cmyk-kleuren).

Bezorging

Heeft u een nee-nee-sticker op de deur en wilt u toch de IJopener lezen?

Op onderstaande adressen kunt u een exemplaar ophalen (*zolang de voorraad strekt*).

Indische Buurt

- Buurthuis Archipel, Makassarplein 1
- Buurthuis Meevaart, Balistraat 48a
- Civic Zeeburg, Kramatplantsoen 101 hs
- Cybersoek, Timorplein 22
- Flevohuis, Kramatplantsoen 263
- Jansen Vintage, Javaplein 31
- Java Bookshop, Javastraat 145
- Openbare Bibliotheek, Javaplein 2
- Studio/K, Timorplein 62

Oostelijk Havengebied

- Boekhandel Van Pampus, KNSM-laan 303
- Borneo Architectuur Centrum, R.J.H. Fortuynplein 4
- Boulevard Café, Cruquiusweg 3
- Bruna, Oostelijke Handelskade 1061
- De Eester, Van Eesterenlaan 266
- Fit aan 't IJ, KNSM-laan 1113
- JavaBlend, Tosaristraat 1
- Kapsalon Hairspray, Sumatrakade 5
- Lloyd Hotel, Oostelijke Handelskade 34
- Pakhuis De Zwijger, Piet Heinkade 179
- New York Gym, Veemkade 598
- Ramses Shaffy Huis, Piet Heinkade 231
- Wijkoperij Hermitage, KNSM-laan 293
- Winkelcentrum Brazilië, Vers Passage

IJburg

- Bruna, IJburglaan 561
- FlexBieb, Talbotstraat 46
- Gezondheidscentrum Haveneiland, IJburglaan 727
- Mad Men Bicycle Café, IJburglaan 444
- Openbare Bibliotheek, Diemerparklaan 79
- Sportschool Life and Kicking, Eva Besnyöstraat 29

Zeeburgereiland

- Buurtkamer, John Blankensteinstraat 1

Oost

- Grand Café Genieten, Oranje-Vrijstaatplein 2
- Post Oost, Wijtenbachstraat 36
- Q-Factory, Atlantisplein 1
- Stadsdeelhuis Oost, Oranje-Vrijstaatplein 2

DE REGENBOOG GROEP

#KOMUITJEBUBBEL
VERBREED JE HORIZON EN ONTMOET BIJZONDERE MENSEN
WORD VRIJWILLIGER - WWW.DEREGENBOOG.ORG

